

Täysistunto

Keskiviikko 15.12.2021 klo 10.00—22.42

3.4. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Anu Vehviläinen: Esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. — Keskustelu, edustaja Vähämäki. [Hälinää]

Keskustelu

10.28 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Esittelen nyt hallintojaoston puheenjohtajana SM:n hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi vielä, edustaja Vähämäki. — Pyydän todellakin edustajia, jotka eivät aio jäädä tähän keskusteluun mukaan, hiljaisuudessa poistumaan tästä salista, ja me muut keskitymme edustaja Vähämäen kuuntelemiseen. — No niin, edustaja voi jatkaa.

Kiitos, puhemies! Hallinnonalalle esitetään hiukan yli 10 miljoonaa, tai noin 10 miljoonaa, enemmän kuin kuluvana vuonna. Kokonaisuudessaan hallinnonalalle myönnetään 1 585 miljoonaa valiokunnan esityksessä. Hallinnonalalle on näin ollen tehty huomattavia lisäyksiä muutaman edellisen vuoden aikana, ja hallinnonalan tilanne on kohentunut viimeisien kuukausien lisäysten johdosta. Kaikkienensa hallinnonala on hyvin työvoimavaltainen. Myös ict-kustannukset sekä monentyyppiset valvontalaitteistot sekä kalustot ovat tyyppillisiä menokohteita. Valiokunta kiinnittää huomiota näihin edellä mainittuihin ict-menojen kasvuihin ja etenkin vuodesta 23 eteenpäin vaadittaviin lisäpanostuksiin. Kiinteistöjen osalta valiokunta nostaa esille yhteistyön muiden hallinnonalojen kanssa kustannusten minimoimiseksi.

Poliisitoimen toimintamenomomentille esitetään 808 miljoonaa, joka on noin 8 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden budjettiesityksessä, ja jos suhteutetaan muutaman vuoden takaiseen, katsoin tämän luvun, niin 2019 vuoden esityksessä oli noin 50 miljoonaa vähemmän. Tämän vuoden syksyllä lisättiin poliisin toimintamenoihin ensiksi 12,9 miljoonaa ja sitten edelleen tämän vuoden neljännessä lisäbudjetissa 32,4 miljoonaa. Valiokunta toteaa, että nämä tehdyt lisäykset kohentavat huomattavasti poliisin tilannetta. Näiden lisäysten kuitenkin tulisi sisältyä kehyksiin, etenkin, kun valtaosaltaan lisäykset tulevat tavanomaiseen poliisitoimintaan.

Valtioneuvosto selvittää poliisihallinnon ulkopuolisten tahojen avulla poliisin toimintamenoihin liittyviä tekijöitä. Selvitys valmistunee tammikuun 22 loppuun mennessä. Valiokunta pitää selvityksen tekemistä todella hyvänä. Toimintamenojen tason ja toisaalta lisäntyneiden tehtävien johdosta on toimintamenoja jouduttu paikkaamaan useana vuonna

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

edelliseltä vuodelta jääneellä osuudella ja lisäbudjeteilla. Tavoitteena on tuottaa kehittä-misehdotuksia, joilla voitaisiin vaikuttaa poliisitoimimienoihin sekä tehdä myös ehdotuk-sia poliisin hallinnon kehittämisestä. Selvittelään siis henkilöstökulut, poliisin tulokselli-suus ja vaikuttavuus, toimitilakulut, ict-menot ja investoinnit, kehittämishankkeet, lainsäädäntömuutosten vaikutukset sekä budjetointitavat.

Koska on olemassa vahva poliittinen tahtotila 7 500 poliisin tasosta vuodelle 23 ja edel-leen 8 200 poliisin tasosta vuoteen 2030 mennessä, niin toiminnan läpinäkyvyyden ja po-liittisen tahtotilan toteuttamiseksi valiokunta nostaa vahvasti esille joidenkin budjettitek-nisten keinojen käyttöä. Ehdotamme pohdittavaksi sitä, pitäisikö poliisin toimintamienojen momentin päätösosassa aiempaa vahvemmin osoittaa henkilöstö-, kiinteistö-, ict- ja kalus-tomenot omiksi kohdikseen. Tämä siis siksi, että on olemassa vahva poliittinen tahtotila tästä poliisien tasosta, seitsemän ja puolen tuhannen henkilötyövuoden tasosta.

Muuten nostamme mietinnössä esille poliisin toiminnan painopisteitä, etenkin ennalta-ehkäisevän toiminnan, valvontahälytystoiminnan sekä liikennevalvonnan ja ihmiskaupan tutkinnan. Suojelupoliisin toimintamienojen osalta nostamme esiin 2019 vuonna voimaan tulleen siviilitiedustelulainsäädännön, jonka ict-kokonaisuus on saatu tuotantokäyttöön.

Rajavartiolaitoksen toimintamienoihin esitetään 275 miljoonaa, joka on 3 miljoonaa enemmän, mitä viime vuonna. Nostamme mietinnössä esille myös Baltian sekä Puolan ti-lanteen. Muun muassa kasvavat EU-velvoitteet edellyttävät 100 henkilötyövuoden lisäys-tä ja tason nostamista siitä 2 900:sta 3 000:een vuoteen 26 mennessä. Tämä edellyttää osal-taan 23—26 kehyspäätöksessä tehtäviä lisäyksiä ja päätöksiä.

Nostamme esille myös laivahankinnat. Valiokunta on huolissaan kahden uuden laivan hankinnan kohonneista kustannuksista. Tällä hetkellä kustannukset ovat 325 miljoonaa, ja aivan hankinnan alkuvaiheessa kokonaiskustannus oli vain 245 miljoonaa. Nostamme esil-le myös kaksi vanhentuvaa valvontalentokonetta, jotka täytyisi uusia, mutta näillä ei ole vielä budjetointia eikä tilausvaltuuksia. Hankinnan täytyisi olla valmis vuonna 25.

Pelastustoimen ja Hätäkeskuslaitoksen osalta todetaan se, että kummankin toimintame-noihin tehdään lisäyksiä suhteessa kuluvaan vuoteen. Pelastustoimeen täytyisi tällä vuosi-kymmenellä saada 1 000 uutta pelastajaa. Vaikutukset ovat muun muassa koulutukseen. Lisäksi pelastustoimi menee vuonna 2023 kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille sekä Helsingin kaupungille. Valtakunnallinen ohjaus vaatii kymmenen henkilötyövuotta. Nostamme esille myös pelastustoimessa olevan 81 miljoonan vajeen. Pidämme myös vält-tämättömänä sopimuspalokuntien toiminnan jatkuvuutta.

Hätäkeskuslaitoksesta toteamme, että henkilöstöä on koulutettu lisää ja Pelastusopistos-ta valmistuneiden päivystäjien palkkaamiseksi valiokunta pitää välttämättömänä, että ke-hyspäätöstä muutetaan keväällä 22 siten, että se mahdollistaa uusien päivystäjien palkkaa-misen.

Maahanmuuttoon ja vastaanottokeskustoimintaan esitetään 66 miljoonaa. Budjettiin si-sältyy useita toimenpiteitä, joilla edistetään työllistymiseen ja kouluttautumiseen suuntaa-vaa maahanmuuttoa. Hallitus tekee muun muassa 5,5 miljoonan lisäyksen, jolla ylläpide-tään 100 henkilön työsuhde oleskelulupien käsittelyn nopeuttamiseksi. Miljoonan lisäys tehdään 14 päivän pikakaistan luomiseksi.

Kunnioitettu puhemies! Aivan lopuksi nostamme esille maahanmuuton osalta myös au-tomaattisen päätöksenteon sekä siihen liittyvän yleislainsäädännön valmistelun. Budjettiin sisältyy myös Afganistanin tilanteesta johtuva kiintiöpakolaisten tason nosto 1 500 pako-laiseen.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Aivan lopuksi totean, että SM:n hallinnonalan budjetointia täytyy tehdä pitkäjänteisesti yli vaalikausien myös tulevilla julkisen talouden suunnitelmissa sekä budjeteissa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. Meni kyllä vähän pitkäksi. — Mutta nyt sitten seuraavaksi ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

10.35 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja hallinto- ja turvallisuusjaostolle hyvästä työstä, kun olette tätä talousarvioehdotusta käyneet läpi.

Todellakin vuoden 2022 talousarvioesityksessä sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan yhteensä noin 1,585 miljardia euroa. Poliisitoimen osuus tästä on 861 miljoonaa, Rajavartiolaitoksen noin 280 miljoonaa, pelastustoimen ja Häätokeskuslaitoksen noin 92 miljoonaa ja maahanmuuton 161 miljoonaa euroa.

Poliisille esitetään 2,5 miljoonan euron lisäystä poliisien määrän nostoon 7 500 henkilötyövuoden tasolle hallitusohjelman ja aikaisemman kehyspäätöksen mukaisesti. Lisäksi poliisille on esitetty 10,6 miljoonan määrärahaa henkilötyövuosimäärän ylläpitoon ja ihmiskauppayksikön jatkoon. Pienempiä lisäyksiä ovat 1,2 miljoonaa euroa ja 15 henkilötyövuotta kriittisiin toimialoihin kohdistuvien rikosten torjumiseksi sekä 1,05 miljoonaa rikoslain 25 luvun 9 §:n muutoksesta, joka on siis laitton uhkaus, aiheutuviin menoihin.

Harmaan talouden torjuntaohjelman toimeenpanoa jatketaan. Tehokkaan rahanpesun estämisen, valvonnan ja täytäntöönpanon varmistamiseen on kohdennettu noin 1,3 miljoonaa. Tämä on osa EU:n elpymisvälineen rahoitusta.

Viranomaisten yhteisen kenttäjohtamisjärjestelmän kehittämiseen on esitetty 6,85 miljoonaa. Tämä järjestelmä on keskeinen osa viranomaisyhteistyötä ja sen edelleenkehittämistä. Radikalisoituneille tai radikalisoitumisvaarassa oleville henkilöille kohdennettuun exit-toimintaan ja sen kehittämiseen on esitetty pientä, 0,3 miljoonan lisäystä, tavoitteena tämän tärkeän työn vakiinnuttaminen.

Me kaikki tiedämme, että poliisin taloudellinen tilanne on haasteellinen. Kuluvan vuoden neljännessä lisätalousarviossa myönnetty 30 miljoonan lisäys poliisin toiminnan turvaamiseen helpottaa tilannetta väliaikaisesti mutta ei ratkaise poliisitoiminnan pysyväluonteista rahoitusvajetta. Kuten edustaja Vähämäki edellä kertoi, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö ovat koordinoineet poliisia koskevaa selvityshanketta, joka on parhailaan käynnissä, ja sen tulokset saadaan tammikuun loppuun mennessä.

Hyvät kuulijat! Rajavartiolaitokselle esitetään hallitusohjelman ja aikaisemman kehyspäätöksen mukaista 1 miljoonan lisäystä rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseen, jolloin määräraha nousee ensi vuoden talousarviossa yhteensä 3,3 miljoonaan euroon hallitusohjelman mukaisesti. Kahden uuden ulkovartiolaivan hankinta voidaan käynnistää kuluvan vuoden neljanteen lisätalousarvioon sisältyvän tilausvaltuuden ja määrärahan myötä.

Hyvinvointialueiden pelastustoimien ohjauksen lisäresurssitarpeisiin on talousarviossa esitetty 0,4 miljoonaa. Pelastajamäärän turvaaminen on noussut voimakkaasti esille. Tähän vastataan talousarviossa noin 2 miljoonan määrärahalla pelastajakoulutuksen lisäämiseen. Osana tätä kokonaisuutta toteutetaan ruotsinkielinen alueellinen pelastajakurssi vuonna 2022.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Hätäkeskuspäivystäjäresurssien turvaamiseen on vuoden 22 talousarviossa varattu yhteensä 2 miljoonaa euroa, mikä on puoli miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Hätäkeskustietojärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen esitetään 4,2 miljoonan lisäystä, jolloin vuoden 22 rahoitus nousee yhteensä 4,7 miljoonaan. Hätäkeskustietojärjestelmän varmistusmaksujen välttämättömiin korotuksiin on lisäksi esitetty 1,3 miljoonaa.

Maahanmuuttovirasto jatkaa vuonna 22 toimia työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupa- ja oleskelupaahakemusten ruuhkan purkamiseksi, automaation lisäämiseksi sekä ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän kehittämiseksi. Laajamittaisen maahantulon hallintaa ja siihen varautumista kehitetään. Maahanmuuttoviraston toiminnan turvaamiseen ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen on esitetty 2 miljoonaa sekä 1 miljoona pikakäsitelä toimeenpanoon erityisasiantuntijan, kasvuyrittäjän ja työntekijän oleskeluluvan käsittelyn nopeuttamiseksi. EU:n elpymisvälineen kautta saatavalla 78 miljoonalla toteutetaan investointikokonaisuutta Maailmanluokan automaatiota hyödyntävä digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi. Edellä todetut lisäpanostukset ovat tärkeitä askeleita esimerkiksi työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi, jotta kasvavaa työvoimaa saadaa torjuttua.

Lopuksi haluan nostaa esiin vielä tärkeänä lisäyksenä pakolaishiintiön nostamisen 1 050 henkilöstä 1 500 henkilöön Afganistanin tilanteesta johtuen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tässä debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja V-painiketta käyttäen pyytämään puheenvuoroa. — Debatin aloittaa edustaja Purra.

10.41 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Kun puhutaan maahanmuuton kustannuksista, niin me kaikki tiedämme, että tämä 161 miljoonaa ei valitettavasti ole kuin pieni murto-osa, koska merkittävä osa kustannuksista menee aivan muille momenteille ja ministeriöiden alle, pääasiassa sosiaali- ja terveysministeriöön. Ja kuten tiedämme, pakolaishiintiön nosto ja monet muut teidän tekemänne päätökset näkyvät sitten nousevina kustannuksina siellä.

Mutta erityisesti haluaisin nyt kysyä tästä sisäministeriön valmistuneesta selvityksestä, jossa laittomasti maassa oleskelevalle halutaan muukalaispassi ja oleskelulupa, joilla he voivat jäädä maahan. Kyseessä siis ovat pääasiassa vuosina 15—16 maahan tulleet henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja kansainväliseen suojeluun. Kysyn ensinnäkin: miksi tällainen selvitys on tehty, kun hallituksesta on sanottu, että tällaista ei panna toimeen? Ja toiseksi: millä nämä ihmiset ovat eläneet Suomessa nämä vuodet laittomasti?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie.

10.42 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan ministerille ja myöskin hyvästä esittelystä kollega Vähämäelle.

Kaikkien turvallisuusviranomaisten pitkäjänteinen resurssi on ollut tämän koko salin toive jo toistakymmentä vuotta, ja nyt jaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa nostettiin esiin, pitäisikö eritellä poliisien henkilöstö-, kiinteistö- ja ict-kulut, ja tähän toivoisin myöskin ministerin ottavan kantaa.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Paljon on hyvää sisäministeriön osalla, mutta erityisesti kysyisin kyberosaamisesta ja -johtamisesta. Tässä sisäisen turvallisuuden selonteossa, jota eduskunta on käsitellyt tämän syksyn aikana, siihen on otettu kantaa ja toivotaan, että siinä myöskin Suomella olisi vahvempia panostuksia, kuten myöskin nuoriso- ja jengirikollisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinäluoma.

10.43 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos sekä ministerille että jaoston puheenjohtajalle esittelystä.

Pidän tärkeänä, että hallitus on halunnut turvata sisäisen turvallisuuden merkittävän vahvan toimijan eli poliisin ensi vuoden resurssit, ja kiitos siitä myöskin sisäministerille, että tähän on ollut vahva tahtotila.

Mutta sitten haluaisin kiinnittää huomiota ilmiöön ja asiaan, joka on ollut meillä hallintovaliokunnassa puheissa erittäin paljon tämän syksyn aikana, eli järjestäytyneen rikollisuuden kasvun. Kuten poliisi itsekin on sanonut, tässä on tällainen kolmen K:n malli, eli järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy. Meillä on valitettavan vanha järjestäytyneen rikollisuuden strategia, mihin myös valiokunta on kiinnittänyt huomiota. Haluaisinkin kysyä: kun tämä ilmiö on nyt lisääntymässä ja erittäin huolestuttava, niin tarttuuko ministeri tähän järjestäytyneen rikollisuuden [Puhemies koputtaa] strategian päivittämiseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pylväs.

10.45 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että poliisin voimavarat ja rahoitus turvataan. Hallitus on hoitanut tätä asiaa hyvin myös lisäämällä tämän budjetin ulkopuolelta rahoitusta. Erityisen tärkeää on, että rahat menevät sinne, missä niitä tarvitaan. Turvallisuudentunne tulee poliisin näkyvyydestä ja saatavuudesta hädän hetkellä tai rikoksen kohteeksi joutuessa. Tämän vuoksi hallitus on sopinut myös määrärahojen kohdentamisesta niin, että poliisin läsnäolo ja näkyvyys turvataan etenkin alueilla, joilla on heikko palvelutaso. Tämä tarkoittaa erityisesti harvaan asuttuja alueita. Kysyisinkin ministeriltä: miten varmistetaan, että tämä edellä mainittu tulee toteutumaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

10.45 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Mikko-selle talousarvion esittelystä.

Jaamme tässä salissa laajasti huolen sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssien pitkäjänteisestä turvaamisesta. Tässäkin yhteydessä on tärkeää korostaa ennaltaehkäisyn ja viranomaisten välisen yhteistyön merkitystä.

Nostan esiin lähisuhdeväkivallan ja perheväkivallan. Suomi on Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisimaa naisille. Lähes joka toinen suomalaisnainen on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Sote-uudistuksessa tulee varmistaa, että kaikilla hyvinvointialueilla on käytössä toimivat käytännöt väkivallan tunnistamiseksi, riskin arvioimiseksi sekä tarjolla tehokkaat palvelupolut väkivallan uhreille, tekijöille sekä väkivallalle altistuville lapsille. Tässä työssä myös järjestöillä on tärkeä merkitys. Kysyisin ministeriltä: miten tähän ollaan valmistauduttu?

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Semi.

10.47 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos miettii sisäministeriön hallinnonalaa, niin se on ollut vuosikausia erittäin haasteellinen. Edellisellä kaudellakin olin hallintovaliokunnan jäsenenä, ja silloinkin jouduttiin näihin poliisin määrärahoihin ja muihin aina tekemään lisäyksiä kesken kauden. Tälläkin hetkellä näitä lisäyksiä on tehty, jotta saadaan tarvittava määrä niin poliisi- ja muita virkamiehiä, rajavartijoita ja näitä tarvittavia työntekijöitä sinne kenttätöihin lisää.

Mutta yksi asia, mikä vielä jää mietityttämään nyt, on Maahanmuuttoviraston tilanne. Jotta ennen kaikkea nämä lupa-asioitten käsittelyt menisivät nopeammin, niin kuinka sinne saadaan lisää työntekijöitä ja missä aikataulussa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

10.48 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtajalle.

Haluan, kuten ministeri, myös nostaa esille, että budjettiesitys ja -mietintö sisältää rahaa, että on mahdollista järjestää ruotsinkielinen pelastuskurssi ensi vuonna. Se on ensimmäinen ruotsinkielinen kurssi kymmenen vuoden aikana. Tämä on erittäin tärkeää, koska tarve on niin suuri kaksikielisillä ja ruotsinkielisillä alueilla Suomessa ja myös Ahvenanmaalla. Toivottavasti tämä kurssi voi olla yksi uusi alku ruotsinkielisen pelastuskoulutuksen järjestämisessä ja yhden kurssin tulevaisuudessa voi järjestää esimerkiksi joka toinen vuosi samalla tavalla kuin ruotsinkielisessä poliisikoulutuksessa Poliisiammattikorkeakoulussa. Haluan kiittää koko hallitusta tästä ja erityisesti ministeri Ohisaloa ja nykyistä ministeri Mikkosta. Tämä on aika pieni asia koko kokonaisuudessa, mutta erittäin tärkeä kaikille kaksikielisille alueille [Puhemies koputtaa] Suomessa ja Ahvenanmaalla. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

10.49 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä mietinnön alussa todetaan, että valiokunta pitää tarpeellisena, että pääluokan resursseja on vahvistettu, ja vuosi 22 näyttää huomattavasti paremmalta kuin vielä muutama kuukausi sitten. Tässä oppositiolla on ollut merkittävä rooli, kun asiasta nousi iso julkinen keskustelu siitä, miten poliisin määrärahat turvataan, ja on hienoa, että se on tässä valiokunnan mietinnössä myös mukana.

Olisin kysynyt: minkälainen suunnitelma ministeriössä on pitkäjänteisen rahoituksen järjestämiseksi, jotta poliisi ei olisi kertaluontoisten lisäysten varassa? Onko tulossa kenties tällainen 12 vuoden tarkastelujakso, jonka sisällä poliisin määrärahat turvataan? Meillä on oikeuslaitoksen puolella tällainen merkittävä rahoitusvaje, joka liittyy tähän kokonaisuuteen. Onko tässä myös poikkihallinnollista yhteistyötä? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

10.50 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä kiinnitettiin huomiota myös tähän pelastustoimen asemaan ja sii-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

hen huoleen, jota esimerkiksi sopimuspalokuntien piirissä koetaan. Nyt ministeriölle osoitetaan lisäresursseja juuri tähän valtakunnalliseen ohjaukseen ja koordinaatioon, kun pelastuslaitokset ovat pienenä siivuna sitten tulevilla hyvinvointialueilla. Kun siellä on ikään kuin kahdessa kerroksessa tällaisia pelkoja, niin hyvin tärkeää on se, miten tämä sisäministeriön ohjaus ja tällainen koordinaatio tehokkaasti järjestetään. Ja varmaan siinä kannattaa kehittää jonkinlainen kaavamainenkin neuvottelu- ja sopimusmenettely, millä sitten pystytään valtakunnallisesti huolehtimaan siitä, että samojen normien mukaan toimitaan mutta että myös alueellisesti nämä pelastuslaitokset ja sopimuspalokunnat kokevat, että heidän puolestaan tehdään yhdessä töitä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

10.51 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden välittömiin kustannuksiin esitetään noin 90 miljoonaa euroa, vaikka tulijoita on tällä hetkellä varsin vähän. Tämä kuvaa hyvin sitä, miten käsittämättömän kallista tällainen niin sanottu auttaminen on ja miten suruttomasti siihen kipataan rahaa. Näitä pidettäisiin suurina summina, jos kyse olisi suomalaisten hyvinvointiin sijoittamisesta.

Kuten edustaja Purra totesi, todelliset kustannukset ovat kuitenkin sosiaaliturvapuolella. Pääkaupunkiseudulla 30—50 prosenttia toimeentulo- ja asumistulista maksetaan ulkomaalaisille. Kyseessä on satojen miljoonien eurojen turha, itseaiheutettu, päätösperäinen musta aukko Suomen julkisessa taloudessa joka vuosi. Nämä menot ovat pysyviä ja kasvavia, ja ne rahoittaa suomalainen työntekijä ja yrittäjä.

Näihin menoihin voidaan vaikuttaa vain radikaalilla muutoksella maahanmuuttopolitiikassa. Nyt tehtävä huono politiikka kasvattaa [Puhemies koputtaa] näitä kustannuksia tulevaisuudessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tolvanen.

10.52 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos esittelystä ja kiitos kollegoille hyvistä puheenvuoroista etenkin poliisin osalta. Itse keskityn hätäkeskuspäivystäjien hätään ja pelastajien pulaan.

Aluksi haluan kiittää hallitusta, että Helsingin Pelastuskoulun toimintaa jatkettiin, koska se on välttämätöntä tässä tilanteessa, kun meitä uhkaa pelastajapula tällä vuosikymmenellä. Vuosikymmenen loppuun mennessä pahimmillaan meiltä puuttuu 2 500 pelastajaa, jos koulutus ei toimi täysillä. Nämä ovat ihan hyviä lisäyksiä koulutukseen, sekä hätäkeskuspäivystäjien että pelastajien koulutuksiin, mitä te annatte, mutta kun valitettavasti ne ovat täysin riittämättömiä summia. Nyt jo viime kesänä menttiin pelastuspuolella alle minimivahvuuksien. Vasteaikoja ei saavutettu. Nyt kysynkin ministeriltä: Nämä ovat hyviä lisäyksiä, mutta mikä on teidän pitkän tien suunnitelma? Miten me saadaan taklattia tämä pelastajapula?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huttunen.

10.53 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalla varsinkin poliisin ja Rajan toimitilojen peruskorjaus- ja uudistamistarpeet ovat edelleen ajankohtaisia, vaikka niihin on etsitty ratkaisuja viime vuonna.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Meidän valiokuntamme kiirehtii erityisesti terveysongelmia aiheuttavien kiinteistöjen korjaamista.

Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Kuten ministeri tietää, tulemme samasta maakunnasta, Pohjois-Karjalasta. Meidän raja-asemamme Niiralan kiinteistöt ovat erittäin surkeassa kunnossa. Ne ovat pieniä, ne ovat ahtaita, ja ne eivät enää ole terveysturvallisia työntekijöille. Haluankin kysyä: mitä ministeriö tekee, että se voi taata sekä poliisille, Rajalle että Tullille terveysturvalliset toimitilat?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

10.54 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensi alkuun tällainen pienen pieni laskutoimitus. Kun jaamme poliisin määrärahat ja Rajavartiolaitoksen määrärahat asukasluvulla, saamme poliisin määrärahaksi 150 euroa asukasta kohti ja Rajavartiolaitokselle 50 euroa asukasta kohti. Olen aivan varma siitä — ja luulen, että kaikki olemme täällä samaa mieltä — että tällaiset rahasummat kyllä kaikkien meidän suomalaisten kukkaroista mielellään näihin toimintoihin kohdistetaan. Todennäköisesti halukkuutta olisi vähän suurempaankin.

Toiseksi viittaisin tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnön sivulla 29 olevaan kappaleeseen, jossa puhutaan pelastustoimen nykyisestä rahoitusvajeesta, jonka on arvioitu olevan hieman yli 80 miljoonan euron suuruinen ja joka pitäisi saada täytetyksi vuoteen 2030 mennessä, missä tänä vuonna ja ensi vuonna kunnilla on vielä melkoinen tehtävä. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

10.55 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä käy ilmi, niin esimerkiksi poliisin rahoitus on ensi vuodeksi turvattu, mutta olisin kysynyt ministeriltä siitä, että jos seuraamme sitä hallituksen kehyspääöstä, niin valitettavasti niin poliisitoimi kuin siellä erikseen muun muassa suojelupoliisi eivät kyllä tule selviämään tehtävistään asianmukaisesti, jos ei kehyspääöstä muuteta.

Mutta sitten tiedustelin tästä maahanmuuttopolitiikasta. Kirjoitatte täällä tavoitteina, että maahanmuutto on hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävä ja että ehkäisette ja torjutte laitonta maassaoloa ja maahantuloa. Millä tavoin tämä teidän ajamanne perheenyhdistämisen lieventäminen tai laittomasti maassa olevien lailliseksi tekeminen on hallittua ja kestävä? Vai onko se sitä laisinkaan? Te olette nakertaneet koko hallituskauden tätä ulkomaalaislakia. Suosittelisin teitä, ministeri Mikkonen, lukemaan tämän perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin, jossa itse asiassa olisi sitä hallittua [Puhemies koputtaa] ja kestävä maahanmuuttoa, jota tulisi edistää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

10.57 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on otettukin kantaa poliisin resurssien varmistamiseen, ja kysyisinkin ministeriltä, miten se on nyt suunniteltu pitkäjänteisesti. Jos aina joutuu joka ikinen vuosi miettimään, onko rahaa vai ei, niin ei siinä pysty suunnittelemaan toimintaa.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Toinen kysymys liittyy tähän nuorten väkivaltatilanteeseen. Nythän nuorten väkivalta on lisääntynyt, ja kysyisin tästä Ankkuri-toiminnan rahoituksesta, että onhan se varmistettu.

Pelastustoimi tuli täällä esille, ja siinä on ongelma tämä rahoitus siitä syystä, että tavoitteet on nostettu, mutta rahoitus on vähentynyt suhteessa niihin tavoitteisiin. Myöskin sen asemasta siellä hyvinvointialueilla huolestuin. Toivonkin, että sisäministeriö ottaa nimenomaan selvän kannan siihen, että sillä pitää olla selvä asema näillä hyvinvointialueilla.

Olen myös sitä mieltä, että pelastuskoulu Helsingissä on erinomaisen tärkeä. Olin itse aikoinansa sitä mieltä, että se pitää täällä säilyttää, ja toivon, että se säilytetään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ojala-Niemelä.

10.58 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni pitäisi laittaa päälle.

Arvoisa rouva puhemies, hyvä huomio. — Kiittäisin ministeriä myös tästä poliisien määrän lisäämisestä. Vierailin muutama viikko sitten edustaja Heinäluoman kanssa Lapin poliisiasemalla, ja oli mukava kuulla, että siellä on virat täytettynä, ja se on tämän Harvahan ansiota. Kannustankin siihen, että sitä myös jatkossa jaettaisiin harvaan asutuille alueille ja myös lähiöpoliiseille.

Meillä on niin laaja pinta-ala ja pitkät välimatkat, että jos on tiedossa jo, ettei poliiseja ole mailla eikä halmeilla, niin myös kynnys ilmoittaa rikoksista nousee. Tämä on ihan väistämätön asia. Poliisien toimintavalmiusaika myös nousee aika isoksi. Onneksi meillä Lapin suurissa kaupungeissa keskimäärin päästään siihen kahdeksaan minuuttiin, mutta sitten on alueita, joilla poliisia joutuu odottelemaan 60 minuuttia, ja hädän keskellä ne minuutit ovat kyllä pitkiä.

Toivon tähän panostuksia myös jatkossa, ja kiitän ministeriä tähänastisesta työstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

10.59 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen ministerin puheita työperäisen maahanmuuton tarpeesta maassa, jossa on satojatuhansia maailman koulutetuimpia työttömiä, ja kun me elämme 500 miljoonan ihmisen vapaan työvoiman liikkuvuuden alueella, niin mistä se työvoiman muuton tarve tulee?

Lisäksi kritisoin tätä kiintiöpakolaisten määrän nostamista 1 500:aan Afganistanin pakolaisten johdosta. Tämä määrä olisi pitänyt korkeintaan kattaa entisestä kiintiöstä, jos se olisi ylläpidetty.

Kaikkein huolestuttavinta tässä sisäministeriön toiminnassa on tämä ilmiö, että niin kuin hallituksella velat muuttuvat saataviksi, nyt laittomat maassaolijat muuttuvat laillisiksi yhdellä päätöksellä. Tästä valmistelusta turvapaikkajärjestelmän vesittämisestä, mitä ministeriössä on tehty, haluaisin kuulla nyt tässä yhteydessä: Onko tällaiselle toiminnalle, että laittomista maassaolijoista tehdään laillisia, koko hallituksen sitoumus? Ovatko tämän takana myös vastuulliset hallituspuolueet, sosiaalidemokraatit ja keskusta, vihreiden ja sisäministeri Mikkosen ohella?

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

11.00 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikassa näyttää olevan sellainen perustavanlaatuinen ongelma, että Suomeen on helpompi tulla elämään sosiaaliturvan varassa kuin tekemään töitä. Kiitän hallitusta siitä, että se on satsannut ja satsaa erityisasiantuntijoiden oleskelulupien käsittelyn pikakaistan luomiseen. Miten hallitus turvaa tämän hyvän kehityksen JTS-kaudella, kun Maahanmuuttovirastoa uhkaavat leikkaukset, jotka johtaisivat näiden tärkeiden työ lupien käsittelyn pidentymiseen?

Toiseksi, arvoisa ministeri: Olette kertonut hankkeesta, jossa tuhansille Suomeen saapuneille turvapaikanhakijoille, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, annettaisiin oleskelulupa, eli olette tekemässä laittomasta maassaolosta laillista. Eikö koko turvapaikkajärjestelmältä putoa pohja, jos ne henkilöt, jotka ovat lainvastaisesti kieltäytyneet poistumasta maasta saatuaan kielteisen päätöksen, palkittaisiin tästä oleskeluluvalla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

11.01 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerron yhden perheen tarinan heidän luvallaan: Länsiafrikkalainen mies on tullut Suomeen 2013 ja on hakenut turvapaikkaa. Hän on tutustunut suomalaiseen naiseen ja alkanut seurustella seuraavana vuonna. 2016 he ovat menneet naimisiin. Nyt heillä on puolitoistavuotias lapsi. Mies puhuu suomea, on perustanut yrityksen, on ollut töissä. Koko perheen elämä on rakentunut Suomeen, mutta koko tänä kahdeksan vuoden aikana hän ei ole saanut oleskelulupaa Suomeen. Migri on kerta toisensa jälkeen, kuten myös hallinto-oikeus, tehnyt päätöksen palauttaa mies, koska lupahakemuksen alkuperäinen perustelu on ollut heistä väärä — ja vaikka selvityksen alussa virheitä tehtiin paljon myös Migrin päässä. Hän sanoi, että hullu on sellainen maa, joka hajottaa pienen lapsen perheen, lähettää kieltämme oppineen yrittäjän maasta pois. Kysyn teiltä, oppositio: miksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Piritta.

11.02 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtaja, edustaja Vähämäki toi puheessaan esiin ajatuksen poliisin määrärahojen lajittelusta henkilöstö-, kiinteistö-, kalusto- ja ict-kuluille, kullekin eriteltynä, ja kysyisinkin ministeriltä tähän mielipidettä. Itse pidän tätä kyllä erinomaisen hyvänä ajatuksena läpinäkyvyyden osalta, ja on erittäin kannatettavaa myös siltäkin osin, että kohdennukset voisi sitten jatkossa olla helpompi tehdä eri osa-alueille.

Poliisin määrärahat ovat tänä vuonna suuremmat kuin koskaan aikaisemmin, ja poliisien määrän nostamatta jättäminen ei olisi tässä tilanteessa mitenkään perusteltua. Tiukassa budjettitilanteessa ja jakovaran pienuudesta huolimatta poliisille haluttiin osoittaa kehystason päälle rahoitusta, jotta sisäisestä turvallisuudesta ja uhrien oikeusturvasta voidaan huolehtia asianmukaisesti jatkossakin. Tavoitteena on ollut nimenomaan kentällä työskentelevien poliisien määrän turvaaminen. Kuinka onnistumme tässä käytännössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

11.03 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislain mukaan laitton maahantulo on rangaistava teko mutta laitton maassaolo ei ole rangaistava teko. Sen sijaan, että hallitus nyt suunnittelee laillistaa tämän laittoman maassaolon, teidän tulisi ryhtyä toimenpiteisiin, että laitton maassaolo säädettäisiin rangaistavaksi teoksi ja sille tulisi riittävä rangaistusuhka. Näin voitaisiin nämä laittomasti Suomessa olevat ottaa säilöön ja sitten siitä seuraisi myös se, että meillä ei olisi tällaista ongelmaa, jonka te aiotte ratkaista aivan järjettömällä tavalla laillistamalla laittomuuden. Oletteko, ministeri, valmis siihen, että muuttaisitte ulkomaalaislakia niin, että myös laitton maassaolo olisi rangaistava teko?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

11.04 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten keskustelussa on käynyt ilmi, hallitus suunnittelee 3 000:lle maassa laittomasti olevalle turvapaikanhakijalle kertaratkaisulla oleskelulupaa. Kysyn: onko mielestänne oikein palkita näin niitä, jotka oikeusjärjestelmämme vastaisesti ovat jääneet maahan? Kysyn: mitä tekee koko turvapaikkajärjestelmällemme se, että maahan saavat jäädä sekä he, jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua, että he, jotka sitä eivät tarvitse? Kysyn: eikö olisi erinomainen vetovoimatekijä juuri sellaisille turvapaikanhakijoille, joilla ei ole perustetta kansainväliseen suojeluun, tulla nimenomaan Suomeen tällaisten ratkaisujen jälkeen? Edustaja Hopsun puheenvuoron johdosta totean, että eri asia on yksilöllisin perustein tehtävä ratkaisu sellaisen kohdalla, jotka ovat [Puhemies koputtaa] erittäin hyvin Suomeen kotoutuneet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

11.05 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todellakin erittäin tärkeää, että poliisin rahoitus ja voimavarat nytten turvataan. Itse tietysti toivon, että tätä keskustelua käydään joka vuosi aina tässä budjettikeskustelussa, että saataisiin myöskin pitkäjänteisesti tämä rahoitustaso riittävälle tasolle.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, ovat pelastustoimen ja Häätokeskuslaitoksen määrärahat. Itsekin toivon, että niihin kiinnitetään huomiota, ja kun sote-uudistus tulee nytten, niin ihan niin kuin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen nosti esille, sitten jatkossa sopimuspalokuntien asemaan ja niiden turvaamiseen tulee kiinnittää huomiota. Siihen kiinnitettiin valtionvarainvaliokunnassa huomiota. Se on hyvä asia, ja toivon, että tämä on myöskin linja eteenpäin.

Kolmas asia, jonka haluan nostaa tähän lopuksi, on tuo hallitusohjelmassa oleva kirjaus, jonka myöskin valtiovarainvaliokunta nosti esille omassa mietinnössään, [Puhemies koputtaa] eli Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja otetaan vielä tähän edustaja Bergqvist ja hänen jälkeensä ministeri. — Edustaja Bergqvist.

11.07 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Inom Gränsbevakningsväsendet gör man en organisationsförändring som ska vara kostnadsneutral. För sjöbevakningens del betyder det att mindre sjöbevakningsstationer hotas med nedläggning

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

samtidigt som Gränsbevakningsväsendet berättigas beställa två nya stora utsjöbevakningsfartyg.

Arvoisa puhemies! Tiedämme näiden kahden aluksen ylläpitämisen olevan kallista. Pelkästään parin vuorokauden mittainen uusien alusten käyttö maksaa yhtä paljon kuin pienen merivartioaseman vuosivuokra. Miltä operatiivinen toiminta näyttää tulevaisuudessa? Nämä suuret alukset eivät voi liikkua sisäsaaristossa. Siksi kysyisin ministeri Mikkoselta: miten taataan merivartioston toiminta toimimaan nykyisellä tasolla koko Suomessa?

Haluan myös kiittää ruotsinkielisestä pelastuskurssista.

Det här har vi väntat länge på.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen, 4 minuuttia.

11.08 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Todellakin jo tuossa mietinnössä mielestäni oli hyvin nostettu näitä asioita esille, joita tässäkin monet edustajat ottivat puheeksi.

Me kaikki tiedetään se haaste, miten me varmistetaan turvallisuusviranomaisten riittävät resurssit pitkäjänteisesti. Tämähän on ollut työ, jota on tehty, ja tietysti kiitos siitä edeltäjälleni, ministeri Ohisalolle, joka on tätä asiaa vienyt eteenpäin. Se haaste tulee pitkälti juuri siitä, että meillä on sitä kertynyttä korjausvelkaa esimerkiksi niistä huonokuntoisista kiinteistöistä, mitä täällä nostettiin esille, tai esimerkiksi näistä kasvavista ict-kuluista. Kun tämä ala on niin henkilötövoimavaltainen, niin silloin jos joudutaan tekemään säästöjä tai joudutaan rahaa kohdentamaan esimerkiksi sinne kiinteistöjen ylläpitoon, varusteisiin, tarvikkeisiin, niin väkisininkin tavallaan se ainoa paikka, mistä voi sitten säästää tai mikä jää vähemmälle, on se henkilöstömäärä. Sen takia on äärimmäisen tärkeätä, että nyt koko eduskunta yhdessä on osoittanut sen vahvan tahtotilan siitä, että meidän täytyy varmistaa, että turvallisuusviranomaisten määrärahat ovat riittävällä tasolla myös tulevaisuudessa.

Käytännössä tässä on jo tämän hallituskauden aikana koko toimialan määrärahoja aina korotettu, mutta silti on jouduttu tilanteeseen, että on jouduttu miettimään sitten, voidaanko kaikki henkilöstö pitää vai joudutaanko henkilöstöä karsimaan, tai ainakaan ei ole voitu sitä lisätä, mikä on ollut se yhteinen tahtotila. Nyt lisätalousarvion ratkaisulla tietysti varmistettiin ensi vuoden osalta tilanne, mutta on äärimmäisen tärkeätä, että tähän saadaan tällainen pitkäjänteinen, selkeä näkymä ja suunnitelma tuleville vuosille.

Tietysti yksi osa poliisin osalta on se, että nyt tämä selvitys, mitä sisäministeriö ja valtiovarainministeriö ovat yhdessä tekemässä, perkaa myös poliisin määrärahoja, mihin ne menevät, ja sitä, mistä johtuu se, että vaikka rahaa on lisätty, niin ei ole voitu varmistaa riittävää poliisimäärää. Tämä selvitys tosiaan valmistuu tammikuussa, ja siitä varmasti saadaan eväitä siihen, miten me voidaan pitkäjänteisesti varmistaa sitä rahoitusta myös tulevaisuudessa. Ja se kysymys, mikä täällä nousi esiin, että olisiko syytä sitten katsoa tavaltaan joitain erityyppisiä kuluja, kiinteistö-, henkilöstö-, ict- ja muita kuluja, ja jotenkin ikään kuin erillisesti miettiä niiden osalta ja rakentaa sitä budjetin rakennetta myös erityyppisesti, on varmaan asia, joka sitten sen selvityksen jälkeen on syytä myös miettiä, miten se tehdään.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Olen tosi iloinen siitä, että tosiaan eduskunnan yhteinen tahtotila kaikkien näitten turvallisuusviranomaisten osalta on se, että resurssien pitää olla kunnossa myös tulevaisuudessa, ja sisäisen turvallisuuden selonteossa se tahtotila tulee vahvasti esiin.

No, yhtä lailla kuin poliisin osalta, kyse on sitten myös siitä, miten varmistetaan Rajan resurssit tulevaisuudessa, miten varmistetaan pelastuslaitoksen, Hätäkeskuksen resurssit. Tässä tuli esille se, että esimerkiksi pelastajien osalta meillä on vajetta siinä, miten me varmistetaan riittävä pelastajien määrä tulevaisuudessa. Hyvinvointialueselvityksen yhteydessä tuli myös esille se, että meillä on noin tuhannen pelastajan pula ja meidän pitäisi pysyä koulutusmääriä lisäämään. Siltä osalta esimerkiksi tämä ruotsinkielinen kurssi, mikä täällä nostettiin, on yksi hyvä askel siihen. Ja totta kai hyvinvointialueilla pitää varmistaa se, että myös tulevat päättäjät huomioivat tämän pelastuspuolen osuuden eivätkä vain katso pelkkiä sosiaali- ja terveysasioita, [Puhemies koputtaa] vaan huolehtivat myös... — Kuulin, että saan lisää puheenvuoroja tässä, niin jatkan sitten näistä muistakin aiheista. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kyllä, näin on tarkoitus. — Nyt jatketaan kuitenkin edustajien vastauspuheenvuoroja, ja ensimmäisenä edustaja Viljanen.

11.12 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedetään, että Rajavartiolaitoksen toimintaympäristö on haastavaa ja epävakaa ja vaikeasti ennustettavaa. Erityisesti rajaturvallisuus korostuu tällaisena aikana, kun yleinen turvallisuustilanne on muuttunut. Siitä syystä on erittäin tärkeätä, että Rajavartiolaitoksen varautumisesta ja suorituskyvystä pidetään erittäin hyvää huolta. Siinä tietysti keskeisessä osassa on myöskin se, että Rajavartiolaitoksen kalusto on kunnossa ja asianmukainen.

Parhaillaanhan käynnissä on kahden ulkovartiolaivan hankinta — ja hyvä niin. Mutta kuten valtiovarainvaliokuntakin nostaa mietinnössään esiin, kahden vanhentuvan valvontalentokoneen korvaaminen on edelleen ilman tilausvaltuutta ja rahoitusta, ja tiedetään, että nämä nykyiset lentokoneet ovat elinkaarensa päässä vuonna 2025. Kysynkin ministeriltä: milloin tämä hankintaprosessi käynnistetään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

11.13 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan pienenä huomiona, kun täällä edustaja Hopsu kertoi noin tuhannen ja yhden yön tarinan, jossa oli ilman oleskelulupaa ruvettu yrittäjäksi Suomessa: Ihan edustajille tiedoksi, että jos olet muun kuin EU-maan kansalainen ja muutat Suomeen ja alat yrittäjäksi, tarvitset aina oleskeluluvan. Eli eipä höpötellä täällä tällaisia, jotka eivät pidä paikkaansa.

Ministerille sen verran tässä jatkokysymyksenä: Täällä varmaan seitsemän kahdeksan edustajaa kysyi nimenomaan tästä sen tärkeimmän kysymyksen, minkä itsekkin haluan hallintovaliokunnan jäsenenä tietää. Elikkä eteneekö tämä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden ilmaisoleskelulupapaketti, vai eikö se etene? Elikkä tähän haluamme todellakin tiedon, onko se hallituksen yhteinen kanta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

11.14 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitykseni mukaan sisäisen turvallisuuden edistäminen vaatii kyllä saumatonta yhteistyötä sisäministeriön ja oikeusministeriön kanssa. Täällä on hyvin nostettu esille poliisin määrärahat, mutta minun mielestäni se ei kyllä riitä. Kyllähän lainsäädäntö pitää päivittää vastaamaan nykytodellisuutta, niin että poliisi ja tuomioistuinlaitos oikeasti voivat toimia rikoksia ennalta ehkäisevällä tavalla ja sisäistä turvallisuutta edistävällä tavalla.

Kysyisinkin ministeriltä: Minkälaiset lakipaketit teillä tällä hetkellä ovat menossa, jotta tämä edellä mainittu poliisien toiminta asianmukaisella tavalla turvataan? Kun me tiedämme, että nykytodellisuus tarkoittaa sitä, että järjestäytynyt rikollisuus rehoittaa, jengiytyminen jo nuorten keskuudessa on huolestuttavalla tasolla, huumekauppa ja sen kaikki lieveilmiöt edistyvät koko ajan valitettavalla tavalla, [Puhemies koputtaa] ja ennen kaikkea Suomeen muodostuu varjoyhteiskuntia, [Puhemies koputtaa] niin mitä te meinaatte tehdä yhteistyössä oikeusministerin kanssa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kemppi.

11.15 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisien rahoitus kasvaa tällä vaalikaudella, ja myös ensi vuodelle on varattu enemmän rahaa. Tämä on erittäin hyvä asia, ja kiitos siitä hallitukselle ja ministerille.

Me olemme mitoittaneet poliisien määrän Suomessa yhteiskuntarauhaan nähden. Jos yhteiskuntarauha kuitenkin järkkyy esimerkiksi koronan myötä, niin poliisien mitoitusta tulee silloin nähdäkseni tarkistaa.

Kun ajaa moottoritiellä ja katsoo muun muassa nuorten turhautumista heijastavaa liikennekäyttäytymistä, ei voi olla huolestumatta siitä, onko mitoitus tällä hetkellä riittävä. Muun muassa Vuoden poliisi Teppo Rainiolle kiitos nuorten liikennekäyttäytymisen nostamisesta mediakeskusteluun. Arvoisa ministeri, onko hallitus reagoinut tähän?

Syksyn yt-neuvotteluesitykset myös pelästyttivät meidät poliisien osalta. Meillä on vähiten poliiseja verrattuna muihin Pohjoismaihin. Varaa vähennyksiin ei ole, tarve lisäykseen on ilman muuta. Ministeri onneksi kuvasi jo, miten tästä jatketaan, ja kiitos siitä tahotilasta. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

11.16 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri! Tässä on nyt noussut useaan otteeseen esille tämä, että jos henkilö on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen elikkä on laittomasti täällä meillä maassa — ja siihenhän on aina joku syy, että se päätös on kielteinen, ja silloin ollaan käytännössä laittomasti maassa — ja nyt on kysytty tätä asiaa jo niin monta kertaa, että kysyn vielä kerran ministeriltä: onko nyt hallitus oikeasti ihan tosissaan, että 3 000:lle luvattomasti maassa olevalle ihmiselle tehtäisiinkin yhtäkkiä niin, että he saavatkin olla täällä sitten ihan luvan kanssa, että hallitus on laittamassa tähän rahaa?

On pakko kysyä myös: paljonko tämä projekti on nyt maksanut tähän mennessä, ja paljonko tulee tämä selvittely maksamaan? Eihän se nyt voi oikeasti olla niin, että jos ollaan laittomasti maassa, niin tästä vain annetaan lupa ja muutetaan niin, että hepä saavat olla laillisesti maassa. Meillä Suomessa on varmasti rahareikiä kovasti muutenkin, niin että kysyisin: paljonko tähän on jo käytetty rahaa, ja paljonko tullaan käyttämään? — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

11.17 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ihan ensimmäiseksi poliittisessa diskurssissa käytettävistä käsitteistä. Mitä ministerille tarkoittaa se, että jotain ihmistä kutsutaan laittomaksi? Eikö ihminen ole aina ihminen kaikissa tilanteissa mukaan lukien hänen oikeutensa elämään ja hänen oikeutensa myöskin saada esimerkiksi terveyspalveluja? Halusin tarkistaa ministeriltä näkemystä tähän asiaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Toiseksi haluaisin mielelläni kuulla siitä, kun edustaja Torniainen viittasi tähän Parikkalan rajanylitysaseman kansainvälistämiseen. Siinä on selkeä aukko meillä yhteydessä Itä-Karjalaan, Petroskoihin. Sinne on todella hankala päästä, kun täältä etelästä tullaan, ja se olisi keskeinen priorisointi.

Kolmanneksi haluaisin yhtyä edustaja Hopsun aivan erinomaiseen kysymykseen — aivan erinomaiseen kysymykseen. Oppositio ei tietenkään vastaa siihen, mutta ministeri voisi hieman taustoittaa myöskin siihen kysymykseen liittyvää dilemmaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

11.18 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluaisin selvyyden siihen, että ministeriö on ilmeisesti ajamassa nyt sitä, että 3 000 laittomasti maassa olevaa tullaan laillistamaan.

Ja edustaja Kiljunen, tässä ei ole siis kysymys siitä, onko ihminen laitton vai laillinen, vaan siitä, oleskeleeko hän maassa laillisesti vai laittomasti. Itse olen huolissani tästä koko tämän järjestelmän legitimitetistä ja uskottavuuden kannalta. Mitä se kertoo meistä maailmalle, jos tänne voi tulla, osallistua turvapaikanhakuprosessiin, saa negatiivisen päätöksen ja kuitenkin sitten saa luvan laillisesti jäädä tänne?

Tähänhän liittyy myöskin se, että kun ihminen saa oleskeluluvan, niin hän pääsee meillä asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin ja siitä häntä ei voida poistaa, eli tällä on myöskin merkittävät budjetäriset kustannukset olemassa meille suomalaisille. Toivoisin todellakin nyt teiltä, ministeri, vastausta tähän: eteneekö tämä, onko tämä hallituksen yhteinen linja ja kuinka paljon tähän on [Puhemies koputtaa] rahaa varattu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

11.20 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hetki sitten oltiin melko historiallisessa tilanteessa, kun poliisiylijohtaja joutui tuomaan julkisuuteen mahdolliset poliisin yt-neuvottelut. No, siitä olen kiitollinen hallitukselle, että puuttuva reilu 30 miljoonaa euroa löytyi poliisin budjettiin.

Arvoisa ministeri, voisitteko kuitenkin harkita sitä, että poliisin budjetti olisi esimerkiksi vaalikausien mittainen, koska joka syksy poliisilaitokset joutuvat laittamaan pois työstä määräaikaissä viroissa olevia poliiseja, kun ei ole varmuutta siitä seuraavan vuoden budjetoinnista? Ja voisitteko myöskin harkita ja katsoa, tarkentaa tätä Senaatin kohtuuttoman suurta osaa poliisin budjetista näistä poliisin vuokratiloista? Lisäksi tämä harva-alueille tarkoitettu yleispoliisimalli: Voisitteko pohtia myös sitä? Nimittäin jos tutkija on samanaikaisesti hälytyspartiomies, niin aina jompikumpi näistä tehtävistä kärsii, eli tähän tarvittaisiin sitten myöskin lisää poliiseja. — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

11.21 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliisin määrärahalisäys on ollut tarpeellinen, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on todettu.

Ottaisin tässä vielä kantaa Rajavartiolaitoksen tilanteeseen. Niin kuin edustaja Viljanen totesi, sillä saattaa hyvinkin olla merkittävä tehtävä vielä tulevaisuudessa. Tällä hetkellä rajoillamme on rauhallista, se on hyvä näin, mutta meillä on pitkä itäraja Venäjän kanssa. Nyt täällä on lisäyksiä, lisämäärärahoja, mutta tiedän aikaisemmasta tilanteesta, että henkilömääriä on muutettu, elikkä on itärajalta siirretty tänne Kaakkois-Suomen puolelle ja myös pohjoisesta tänne eteläiselle alueelle. Onko näitä lisäyksiä nyt tarkoitus kohdistaa johonkin täsmällisesti, vai pistetäänkö niitä pitkin itärajaa? Tämä valvontahan on teknistynyt, eli siellä tarvitaan myös henkilökuntaa eikä pelkästään tekniikalla sitä valvontaa voida hoitaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

11.22 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut hyvin esille, että tarvitaan pitkäjänteistä rahoitusta poliisin ja sisäisen turvallisuuden toimijoiden turvaamiseksi. Itse vielä tästä pelastuksesta kysyisin: kun sote-uudistuksessa rahoitus siirtyy sote-alueille, miten tullaan varmistamaan, että pelastuksen rahoitus on riittävä erityisesti niillä alueilla, jotka tulevat saamaan vähemmän rahaa kuin mitä tällä hetkellä sote-palveluihin käyttävät?

Toinen asia, josta kysyisin: Eduskunnan oikeusasiamies on ottanut ensimmäistä kertaa kantaa 10.12. eläinsuojelurikosten tutkinnan puutteisiin poliisissa. Nythän Helsinki on ainoa paikka, jossa on eläinpoliisi, ja olisi suuri tarve Helsingissäkin resurssien lisäämiselle mutta myös sille, että me saataisiin se valtakunnalliseksi kaikkiin poliisilaitoksiin. Oletteko suunnitellut tähän erillistä rahoitusta? Olen itse siihen talousarvioaloitteen tehnyt viime vuonna ja tänä vuonnakin. Sillä voitaisiin parantaa sitä tilannetta [Puhemies koputtaa] ja myöskin yhteistyötä läänineläinlääkärien kanssa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

11.23 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hätäkeskuslaitos on koko olemassaolonsa ajan kamppaillut henkilöstön riittävydestä ja koulutetun henkilöstön saatavuudesta. On hyvä, että tilanteeseen on reagoitu ja hätäkeskuspäivystäjien koulutusmääriä on lisätty, mikä näkyy varmasti valmistujien määrässä joulukuusta 2022 alkaen.

Puhemies! Pyytäisin vielä ministeriä arvioimaan, riittävätkö nyt kohdennetut lisämäärärahat ja varmistetaanko tällä myös koulutetun henkilöstön saatavuus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kilpi.

11.24 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tuore sisäministeri ymmärtää sisäisen turvallisuuden — poliisin, Rajan, pelastuksen — riittävän resursoinnin ja sen, että sen pitää olla paljon pitkäkestoisempaa kuin mitä se nyt on. Mutta korostaisin sitä, että on otettava huomioon koko oikeusketjun toiminta: hätäkeskus, poliisi-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

si, syyttäjä, tuomioistuin, vankeinhoito. Ei voi olla niin, että jokaisessa näissä joka vuosi joudutaan taistelemaan sen puolesta, että nenä pysyy siellä pinnan yläpuolella. Tuoreet uutisoinnit esimerkiksi syyttäjienkin tilanteesta ovat korutonta kertomaa, että vuodenkin veran jutut siellä pöydillä seisovat ja kansalaiset odottavat.

Minäkin nostan Häätäkeskuksen esille. Siellä on aivan liikaa virkoja auki, mutta kyse ei ole ainoastaan rahasta, vaan siellä painiskellaan työhyvinvoinnin, jaksamisen kanssa. Tästä on juuri valmistunut tarkastusvaliokunnan selvitys, [Puhemies koputtaa] kannattaa siihen tutustua.

Peli kovenee, ja meidän pitää pystyä [Puhemies koputtaa] siihen myöskin vastaamaan kestäväällä ja uskottavalla tavalla. [Puhemies: Aika vähenee!] Mitä aiotte tämän asian eteen tehdä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja edustaja Huru.

11.25 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Arvoisa ministeri, kerroitte tunnistanee pelastustoimen 81 miljoonan rahoitusvajeen jo ennen hyvinvointialueille siirtymistä. Kerroitte myös pelastajapulasta. Haluaisinkin kysyä: sen lisäksi, että olette tunnistanut nämä ongelmat, mitä te teette niille? Hallituksen lisämäärärahat pelastustoimeen ovat roposia tunnistettuun vajeeseen nähden.

Lisäksi esimerkiksi kotimaakunnassani Satakunnassa valvova viranomais on antanut määräyksen nostaa pelastustoimen henkilöstön määrää. Samaan aikaan ollaan siis tekemässä vähennyksiä pelastustoimen henkilöstöön ja pitäisi saada myös lisää väkeä. Haluaisin kuulla, mitä te teette. Mitkä ovat ne toimet, miten te varmistatte pelastustoimen rahoituksen ja henkilöstön riittävyyden?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kvarnström.

11.26 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aion puhua ja kysyä öljyvahinkojen torjunnasta eli asiasta, joka viime kauden siirron jälkeen kuuluu sisäministeriön hallinnonalalle.

Rajavartiolaitos on nyt kohta kolmen vuoden ajan vastannut ympäristövahinkojen torjunnasta avomerellä, ja Rajavartiolaitoksen kotisivuilla lukee, että ”Suomen nykyinen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntavalmius on hyvä, muttei riittävä”. Nythän ei ole tulossa muutoksia juuri tähän kyseiseen momenttiin, mutta hallitusohjelmassa on hyvä kirjaus siitä, että öljyntorjuntaa parannetaan. Haluan kysyä: Miten tämä toteutuu? Onko torjuntavalmius riittävällä tasolla? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen, Jari.

11.27 Jari Kinnunen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun poliisille lisätään tehtäviä, niin yleensä aina sanotaan, että ne rahat ovat kehyksessä. Täällä toiveiden tynnyrissä on paljon uusia tehtäviä poliisille, aina esitetään, vuosittain, mutta tätä rahoitusta ei vain saada järjestymään niin, että se olisi ylivaalikautinen.

Kun tässä äsken puhuttiin siitä, että täällä oli joku ulkomaalainen, joka oli joutunut siten karkotus- tai käännätysuhan alle, niin totean, että olen käännättänyt tästä maasta enemmän ihmisiä kuin tässä salissa on penkkejä, ja olen erittäin ylpeä siitä, [Kimmo Kiljunen:

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Kunnia-asia!] koska olen toiminut täysin lainmukaisesti. He ovat olleet lainvastaisesti tässä maassa. Olen kerralla käännänyt yli sata ihmistä tuolta itärajalta. Eli jos mennään lain mukaan, niin mennään lain mukaan. Siksi ihmettelen tätä sisäasiainministeriön hanketta, ja haluaisin tietää, millä se maksetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ennen kuin ministerille annetaan puheenvuoro, niin valio-kunnan puheenjohtaja, edustaja Purra. — Olkaa hyvä.

11.28 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy hieman ihmetellä sitä, kun itse, kuten moni muukin, kysymme näistä laittomasti maassa oleskele-ville annetuista oleskeluluvista, kuten myös muusta maahanmuuttoon liittyvästä, mutta mi-nisteri ei vastannut näihin ollenkaan. Ehkä nyt tässä toisessa vastauksessa sitten käsittelet-te näitä.

Yleisesti olen hieman huolissani tästä sisäisen turvallisuuden jamasta ottaen huomioon, että sisäministeriöstä tulee jatkuvasti esityksiä ja selvityksiä, jotka kuulemma eivät ole hal-lituksen kannan mukaisia. Tämä ei ole suinkaan vain ensimmäinen, vaan muistamme, että hetki sitten perheenyhdistämisen merkittävä löysennys oli myös tällainen teema. Teimme siitä välikysymyksen. Hallituspuolueista sanottiin, että tämä on sisäministeriön oma hanke eikä hallituksen kanta. Kysyisin nyt myös: mitä tälle perheenyhdistämisen löysennykselle on tapahtunut?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri Mikkonen, 4 minuuttia.

11.29 Sisäministeri Krista Mikkonen: Kiitos, puhemies! Ja kiitos taas hyvästä keskus-te-lusta. Tosiaankin jo äsken minulle tultiin kertomaan, että saan tässä nyt ainakin pari vas-tauspuheenvuoroa. Tuossa edellisessä keskityin nyt ennen kaikkea poliisiin ja pelastuslai-tokseen, mistä tuli paljon kysymyksiä. Ajattelin, että tässä jälkimmäisessä puheenvuoros-sa sitten käsitellään näitä Rajan ja Häätäkeskuksen ja Migrin asioita, maahanmuuttoon liit-tyviä teemoja ja toki, jos tässä vielä nousee, niin kuin on noussutkin esille, sitten uusiakin teemoja.

Tosiaan Rajalla ovat nämä isot hankkeet tarpeellisia, sekä alusten että sitten koneiden korvaamiset. Nämä ovat hankkeita, joiden osalta on tarkoitus varmistaa, että tällä hallitus-kaudella pääsemme näissä eteenpäin. Liittyy itse asiassa Rajan aluksiin, kun täällä kysyt-tiin myös ympäristövahingoista ja öljyntorjunnasta: Nämähän ovat sitten aluksia, joita voi-daan käyttää öljyntorjuntaan. Nämä ovat näitä monitoimialuksia, joilla varmistetaan, että voidaan tehdä monentyyppisiä toimintoja. Tietysti tästä öljyntorjunta-asiasta nyt kriittistä on se, että tämä ÖSRA-rahasto on nyt muuttumassa. Sitä kautta on ennen voitu esimerkiksi rahoittaa öljyntorjuntainvestointeja, koulutusta ja muuta, ja nyt kun on tarkoitus, että tämä rahasto puretaan, niin pitää varmistaa, että riittävät resurssit varmistetaan sitten tulevaisuu-dessakin, jotta tähän on sitä kautta myös resursseja.

Rajalta kysyttiin myös suorituskyvyn ja resurssien riittävyyttä. No, Rajahan on ihan sa-malla tavalla yksi näistä turvallisuusviranomaisista, joille täytyy varmistaa riittävät resurs-sit myös tulevaisuudessa. Toki resursseja käytetään sitten aina myös tarpeen mukaan. Esi-merkiksi nyt korona-aikanahan on aika paljonkin tehty sitä, että rajamiehiä ja -naisia on siirretty sille alueelle, missä se tarve on ollut, esimerkiksi kun sisäraajatarkastukset otettiin mukaan, niin että myös henkilöstöä sitten tarpeen mukaan käytetään ja kohdennetaan sin-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

ne, missä on tarve. Ja vaikka tekniikalla on oma apunsa siinä, niin se on aivan totta, että henkilöstöä todellakin tarvitaan riittävästi.

No sitten tähän maahanmuuttopuoleen. Ensin haluan sanoa sen, että kukaan ei todellakaan ole laitton. Se sama täältä tuli onneksi monen suusta todettua, ja näin se on. Sitten tässä tuli paljon esille tämä laittomasti maahan tulleiden ja maassa olevien tilanne. Siis hallitushan viime keväänä hyväksyi tämän LAMA-ohjelman, joka taisi olla nyt jo neljäs kaiken kaikkiaan, missä on noin 50 toimenpidettä siihen, miten varmistetaan, että täällä ei laittomasti maahan tulla eikä maassa olla. Siellä on toimintaa liittyen niin lähtömaihin, kauttakulkumaahan, rajalla toimintaan kuin sitten täällä jo oleviin. Tähän liittyy tosiaan nämä kaksi selvitystä, joista tässä on nyt paljon ollut parranpärinää, mutta selvitykset tehdään, ja selvitysten jälkeen sitten on hallituksella yhdessä se paikka, jolloin katsotaan, onko siellä joitain ehdotuksia, jotka ovat toimeenpantavissa. [Mari Rantasen välihuuto] Elikkä ihan niin kun normaalistikin kaikissa muissakin poliittisissa prosesseissa: mitään ei ole päätetty, ennen kuin ensin tietysti pitää olla selvitykset ja mahdollisia ehdotuksia, ja sitten niitä katsotaan.

Tässä oli minusta hyvä esimerkki tämä edustaja Hopsun esimerkki siitä, että meillä on tilanne, että meillä on täällä ihmisiä, jotka ovat olleet vuosikausia töissä, [Mari Rantasen välihuuto] perustaneet perheen, ja on aivan hullua, jos me ei tällaisille ihmisille nyt voida mahdollistaa esimerkiksi sitä, että voisi hakea työlupaa, vaikka on alun perin hakenut turvapaikkalupaa.

Sitten vielä korjauksena: turvapaikanhakijallahan on työskentely- ja yrittämisoikeus niin kauan, kun prosessi on kesken, eli mitään laitonta ei ole siitä, että yrityksen perustaa. [Mauri Peltokangas: Ilman oleskelulupaako?]

Sitten tähän maahanmuuttoon ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen: Meillä on tosiaan nyt näitä nopeuttamistoimia siihen liittyen startup-yrittäjille, erikoisosajille. Kaiken kaikkiaan meidän pitäisi tämän työperäisen maahanmuuton prosessia [Puhemies koputtaa] saada nopeutettua. On ihan selvää, että meillä on suuri tarve. Ihmettelin, kun joku täällä sallissa sanoi, [Puhemies koputtaa] että meillä ei olisi tarvetta työperäisille maahanmuuttajille. Minä luulen, että hän [Puhemies koputtaa] ei ole kiertänyt ympäri Suomea yrityksiä kuulemassa niitten yrittäjien tarvetta, [Puhemies: Aika!] mikä on todella kaikkialla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Hopsu.

11.34 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön budjettikokonaisuus sisältää useita hyviä määrärahakohteita. Yhtäältä hallitus lisää arjen turvallisuutta ylläpitävien tahojen resursointia, parantaa ihmisten oikeusturvan toteutumista, mutta samalla kantaa myös globaalia vastuuta. Keskinäisriippuvaisessa maailmassa ei enää voida valita joko tai.

Vielä, kun en saanut äsken vastauspuheenvuoroa, tähän kertalaillistamiseen, josta keskusteltiin: sen ajatus on juuri se, mitä täällä useampi edustaja peräsi. Eli silloin voidaan nämä niin kutsutut yksittäistapaukset — jokainen on yksittäistapaus — käydä läpi ja käsitellä se pysyvä oleskeluluvan mahdollisuus. Se on normaali menettely, jota moni Euroopan maa on käyttänyt, kun valtion omat lupaprosessit ovat venyneet inhimillisesti katsoen kestäättömän pitkiksi. [Ben Zyskowicz: Miksi ne ovat venyneet? Yhä uudelleen haetaan!] Irlanti on juuri päättänyt yli kolme vuotta maassa olleiden lapsiperheiden osalta tällaisen kertalaillistamisen ja samalla luvan siihen oleskelulupaperusteeseen muille yli neljä vuotta maassa olleelle. Näin rakennetaan yhteiskuntaa, joka ei jaa ihmisiä moneen kastiin,

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

ei itse tahallisesti synnytä tällaista varjoyhteiskuntaa. [Ben Zyskowiec: Kumpikohan ne synnyttää?]

Mutta, arvoisa puhemies, minä olen tosi huolissani tästä meidän eduskunnan ilmapiiristä ja keskusteluilmapiiristä myös. Me puhutaan täällä ihmisistä, jotka ovat suomalaisten kansalaisten puolisoja. Sillä ei ole oikeastaan mitään väliä, mikä heidän alkuperäinen kansalaisuutensa on, jos he asuvat täällä, heidän elämänsä on täällä, heidän perheensä ovat täällä, heidän työpaikkansa ovat täällä — ja me ei vaan myönnetä niitä lupia. Minä haluan, että te pohditte paremmin ja syvemmin sitä perustetta, minkä takia tätä niin kovasti vastustetaan.

Mutta tässä talousarvioesityksessä täydentävä esitys tehdään myös pakolaiskiintiön osalta, jota korotetaan ensi vuodeksi 1 500:aan eli 450 hengellä. Tämä on historiallisen korkea taso. Se kertoo, että Suomi ja tämä hallitus reagoi Afganistanin tilanteeseen ja kantaa humanitääristä vastuutaan, niin kuin sivistysmaan tuleekin tehdä. Kansainvälisen suojelun lisäksi Suomen on tärkeää ennakoivasti pyrkiä poistamaan hyvinvointivaltion tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia, kuten työvoimapulaa. Yksi tärkeä poliittinen työkalu on kohdistaa resursointia työperäiseen maahanmuuttoon. Olennaisinta on se, että Suomi on houkutteleva ja hyvä paikka asua ja tänne on helppo tulla. Siksi hakuprosessia nopeutetaan ja Maahanmuuttoviraston resursseja lisätään. Hallitus laajentaa myös maahan saapumista helpottavan D-viisumin käyttöä tutkijoihin ja opiskelijoihin. Ja tätä prosessia on syytä kehittää entisestään ja huolehtia jatkossakin riittävästä resursseista niin lähetystöihin kuin Migriin.

Vaikka Suomi on verrattain vakaa maa, jossa yhteiskuntarauha on korkealla tasolla, ovat viimeviikkoiset uutiset äärioikeistolaisesta terrorismiepäilystä huolestuttavia. Suomi ei elä tyhjiössä, vaan myös kansainvälisesti havaittua ääriajattelua ja väkivaltaiseen radikalismiin pyrkiviä aatteita on Suomessa. Vakauden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi onkin ensiarvoisen tärkeää, että ennaltaehkäisevään työhön panostetaan Suomessa. Budjetissa ehdotetaan radikalisoitumisen ehkäisemiseen liittyvään exit-hankkeeseen 300 000:ta euroa. Exit-toiminnassa kohdennetaan räätälöityä tukipalvelua henkilöille, jotka ovat jo radikalisoituneet tai vaarassa radikalisoitua. Tämä on tärkeä resursoinnin kohde, ja toivottavasti rahoitus jatkuu myös seuraavalla hallituskaudella, sillä toiminnan vaikuttavuus pohjautuu pitkäjänteisyyteen.

Arvoisa puhemies! Poliisi on suomalaisten turvallisuuden tunteen ja yhteiskuntaluottamuksen ytimessä oleva instituutio. Poliisi on kenties merkittävin toimija kansalaisten arjen näkökulmasta. Se, kuinka yksilöiden perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista valvotaan, riippuu pitkälti poliisin toiminnasta. Täälläkin käytettiin mielenkiintoisia poliisin puheenvuoroja salissa aiemmin. Poliisin riittävä määrä on tärkeää kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Apua ja palvelua on saatava kaikkialla maassa silloin, kun sille on tarve. Resursseilla turvataan myös poliisin tekemä tärkeä ihmisoikeustyö esimerkiksi ihmiskaupan sekä seksuaali- ja lähisuhdeväkivallan torjunnan osalta. Poliisin työtä on varjostanut jo pitkään resurssien niukkuus ja poukkoilevuus. Hallitus on lisännyt vuosi vuodelta poliisin määrärahoja, ja on tärkeää korostaa, että ne ovat tänä vuonna suuremmat kuin koskaan.

Ja haluan tukea täällä edustaja Laihon esitystä eläinsuojelupoliisista, ja otimme siinä valtiovarainvaliokunnassa ja jaostossa [Puhemies koputtaa] selkeän kannan, että se toiminta pitää laajentaa koko maahan. [Puhemies koputtaa] Ja saimme selvityksen, että kaksi htv:tä Uudellemaalle jo tuleekin.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tolvanen.

11.40 Kari Tolvanen kok: Arvoisa puhemies! Heti alkuun nyt on pakko kysyä, hakeeko hallitus tässä säästöjä. Jos tänne Suomen tasavaltaan kuka tahansa saa jäädä, meidän voimme sitten lopettaa turvapaikkatutkiminnan, mitä tehdään, me voimme lopettaa oikeusprosessit siitä, saako joku tänne jäädä, ja kaikki muut tähän asiaan liittyvät. Siitähän tulee aikamaisia säästöjä — jos näin kerran on, että kaikki tänne loppupeleissä saavat jäädä, on oikeuden päätös sitten mikä tahansa.

Mutta mennään itse asiaan — en voi ymmärtää sitä, että noin toimittaisiin. Mennään tähän rahoitukseen, turvallisuusviranomaisten ja oikeusviranomaisten pitkäjänteiseen rahoitukseen. Siitä itse asiassa 2015 oli parlamentaarinen työryhmä, jota sain silloin johtaa. Jo silloin me teimme esityksen muun muassa siitä, että ict- ja kiinteistökulut jäävät näiden kaikkien turvallisuus- ja oikeusviranomaisten perusrahoituksen, henkilöstörahoituksen, ulkopuolelle. No, se ei toteutunut. Sen lisäksi tavoitteena oli pitkäjänteisyys, yli vaalikausien menevä rahoitus sekä turvallisuus- että oikeusviranomaisille. No, se ei toteutunut. Sen lisäksi oli kolmas ajatus, että kaikki viranomaiset hätäkeskuksesta aina vankilaan asti saavat tasasuhtaisen rahoituksen. Se ei toteutunut. Mutta tilanne voidaan korjata ja sopia jälleen yhdessä, että korjaamme näitä asioita, ja toki teemme maltillisen lisäyksen kaikkien turvallisuusviranomaisten rahoitukseen. Sillä tämä asia saadaan paranemaan.

Sitten, arvoisa puhemies, poliisin tilanteesta hieman. On hienoa, että rahoitusta nyt lisättiin, ja oppositio saa siitä kiitoksen, että pidettiin asiaa esillä ja hallitus tämän rahoituksen antoi. Mutta se on vaan pikkasen arvoton jokavuotinen näytelmä, että poliisi ja kaikki muutkin viranomaiset joutuvat ruikuttamaan rahaa. Kyllähän kaikilla rahoituksen pitäisi olla pitkäjänteisempi, poliisin lisäksi. Nyt viime aikoina syyttäjät ovat tästä olleet julkisuudessa oikeusviranomaisten puolelta. Ja kyllähän sen pitää mennä niin, että hätäkeskuspäivystäjät, pelastustoimi, ensihoitajat, poliisi, Tulli rikostorjunnan osalta, Rajavartiolaitos ja — sitten kun mennään oikeudenhoidon puolelle — syyttäjät, tuomioistuinlaitos, oikeusapu ja Rise saavat tasalaatuisen ja riittävän rahoituksen.

Poliisin toimintaympäristöhän on muuttunut ihan jättimäisen paljon. On tullut katujengejä, ja kaduilla on nuorisoa, joka tekee hyvin väkivaltaisia tekoja, rikoksia. Järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, ja valitettavasti — niin kuin täälläkin oli puhe — siihen nyt ei ole tarpeeksi paneuduttu. Meillä on erilaisia uusia rikollisjärjestöjä tullut, ja järjestäytynyt rikollisuushan on yhteiskunnan syöpä, ja siihen pitää puuttua. Tähän toivon kovempia otteita. Ja kun korvamerkitään, valitettavasti, täältä eduskunnasta näitä, mitä poliisi tekee, niin kyllä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan pitäisi olla heti siellä alkupäässä. Toisaalta kyllä heidän sitten taas ajatuksen, että mitenkäs tällainen peruspoliisitoiminta, hälytystehtävien hoito, päivittäisrikosten tutkinta — ne ovat aikamoisessa paineessa. Kansalaiset eivät saa oikeutta, kun heidän juttunsa makaa tutkijoiden pöydällä.

No, se siitä poliisista, mutta vielä lyhyesti hätäkeskuspäivystäjistä. Tosiaan on hienoa, että koulutusta lisätään, koska hätäkeskuspäivystäjät ovat hädässä, kuten sanoin. Siellä on myös työilmapiirissä ja jaksamisessa ongelmia. Tarkastusvaliokunta on tehnyt siitä mietinnön, ja toivon, että ministeri paneutuu näihin asioihin, koska se on sen avun ensimmäinen lenkki, ja jos ei se toimi, niin silloin ei toimi mikään muukaan.

Pelastustoimesta jo puhuin. Tosiaan, pelastustoimi kaipaa 81 miljoonaa euroa lisää rahaa, ja on jokaisen suomalaisen oikeus saada apua hädän hetkellä, on se sitten mikä viranomainen tahansa, on se sitten palokunta tai ensihoitaja tai poliisi tai aivan mikä tahansa. Ja

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

täytyy sanoa, että se on halpaa toimintaa: kun pelastaja tulee ovien läpi ja kantaa asunnosta ulos, keskimäärin 65 euroa on sen palvelun hinta. Ja monen muunkin viranomaisen palvelu on yhtä halpaa. Ei voi olla niin, että tähän ei löytyisi tarpeeksi rahoitusta. Toivon, että jatkossa saamme parlamentaarisen työryhmän, joka vie asiaa eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

11.45 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että sisäisen turvallisuuden eri toimijoiden riittävästä resursseista linjataan pitkäjänteisesti ja yli hallituskausien. Tämä ei ole hallitus—oppositio-kysymys, vaan kyse on suomalaisten turvallisuuden varmistamisesta. Hallitus on lisännyt poliisien määrärahoja, ja ne ovat tänä vuonna suuremmat kuin koskaan. Silti tekemistä tässä toki riittää.

Pidän tärkeänä, että tämä hallitus on halunnut panostaa sisäiseen turvallisuuteen myös muilla tavoin, jotka vaikuttavat poliisin toimintaympäristöön. Ennaltaehkäisy merkitystä ei voi liikaa korostaa. Se on inhimillistä ja tuottaa pitkällä tähtäimellä niin parempaa turvallisuutta kuin kustannussäästöjä. Ankkuri-toiminta ja kummipoliisitoiminta ovat hyviä esimerkkejä ennalta ehkäisevästä toiminnasta. Kolmannen sektorin järjestöjä voitaisiin hyödyntää tässä työskentelyssä vielä nykyistäkin enemmän.

On tärkeää, että poliisi kehittää tiedonhankintaa tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi. Erityisen merkittävää on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan nettirikollisuuden torjunta. Tähän oli valtiovarainvaliokuntakin kiinnittänyt huomiota.

On tärkeää, että poliisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö jatkuu. Poliisissa suuri vahvuus ovat erilaisista taustoista tulevat ihmiset ja monenlainen osaaminen. Tavoitteena on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusajattelun vahvistaminen, edistäminen ja seuranta sekä monimuotoinen rekrytointi ja tasavertainen mahdollisuus urakehitykseen. Tärkeää on erityisesti etnisten vähemmistöjen edustajien rohkaiseminen hakeutumaan poliisihallintoon.

Valiokuntien kuulemisissa on noussut esiin myös ruotsin kielen taitoisen henkilöstön saatavuus. Sillä on ratkaiseva merkitys sille, että julkiset turvallisuuspalvelut kyetään turvaamaan käytännössä sekä ruotsiksi että suomeksi. Tässä on avainasemassa ruotsin kielen taitoisen ammattihenkilöstön kouluttaminen poliisitoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja pelastustoimessa. Tämäkin nousi esiin myös debattikeskusteluissa.

Tärkeää on, että harmaan talouden toimintaohjelman toimeenpanoa jatketaan. Harmaan talouden kitkeminen edellyttää riittäviä resursseja viranomaisille. Ne tulee turvata sekä valvonta-, rikostorjunta- että täytäntöönpanoviranomaisille. Tämä harmaan talouden torjunta liittyy kiinteästi myös järjestäytyneeseen rikollisuuteen, josta täällä on myös hyviä puheenvuoroja käytetty.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee maahanmuuttoa menestyäkseen. On olennaista, että Suomi on houkutteleva paikka asua ja että tänne on helppo tulla. Talousarvioon sisältyykin useita toimenpiteitä, joilla hallitus vauhdittaa työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa. Jaan huolen maahanmuutosta vastaavien viranomaisten toimintaedellytysten turvaamisesta ja koko oleskelulupaprosessin sujuvuudesta. Olennaista on, että hakemusten käsittelyajat eivät veny yli lakisääteisten määräaikojen. Siitä seuraa inhimillistä hätää ja monenlaisia ongelmia. Se hidastaa myös ulkomaisen työvoiman saatavuutta.

Kiitos edustaja Hopsulle sen kuvaamisesta, millaisiin tilanteisiin yksilöt pahimmillaan meidän järjestelmässämme joutuvat. Tältä todellisuudelta meidän ei tässäkään salissa pidä sulkea silmiämme. Puutteellisten resurssien myötä riskinä on päätöksenteon laadun ja oi-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

keusvarmuuden heikkeneminen, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia asian käsittelyn myöhemmissä vaiheissa. Sen lisäksi meidän on satsattava vaikuttavaan kotouttamisprosessiin. On Suomen etu, että täällä jo olevat ihmiset saadaan mahdollisimman nopeasti kotoutumaan ja työelämään.

Maahanmuuttoviraston rahoitus on ollut poukkoilevaa, ja välttämätöntä perusrahoitusta on jouduttu turvaamaan lisätalousarvioiden kautta. Tämä on osaltaan vaikeuttanut toiminnan suunnittelua sekä lisännyt henkilöstön määräaikaissuusia ja vaihtuvuutta. On tärkeää, että myös Maahanmuuttoviraston toimintaa pystytään kehittämään pitkäjänteisesti ja tasapainoisesti yli hallituskausien.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Piritta.

11.49 Piritta Rantanen sd: Arvoisa puhemies! Turvallisuuden tai turvattomuuden kokemus on meille kaikille yksilöllinen. Se muodostuu muun muassa ihmissuhteistamme, joka-päiväisestä toimeentulosta, valtasuhteista, syrjäytymisestä ja ympärillämme tapahtuvista väkivallanteoista ja tapaturmista. Maamme sisäinen turvallisuus rakentuu näiden asioiden juurisyihin puuttumisesta ja ennaltaehkäisystä sekä siitä, kuinka viranomaistoiminta pysyy näihin vastaamaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on ollut 7 500 poliisin resurssin varmistaminen. Resurssien niukkuus ja poukkoilevuus on varjostanut poliisin työtä jo pitkään. Poliisin määrärahoja on kuitenkin nostettu vuodesta 2017 lähtien yli 100 miljoonalla eurolla, ja tänä vuonna poliisin määrärahat ovat suuremmat kuin koskaan aiemmin. Poliisien määrän lisäämisessä on omalta osaltaan kysymys kansalaisten luottamuksen säilyttämisestä viranomaisiin, mutta määrärahojen lisäys ei saa kulua pelkkiin toimitilojen vuokriin tai ict-hankintoihin. Mitä vähemmän rikoksia selvitetään ja mitä vähemmän poliisi näkyy katukuvasa ympäri maan, sitä enemmän luottamus rapautuu ja kansalaiset ottavat omankädenoi-keuksia käyttöönsä.

Kulunut vuosi on ollut monella tapaa erikoinen ja raskas, ja haluankin tässä kiittää kaikkia turvallisuutemme ylläpidosta huolehtivia poliiseja ja muita viranomaisia tekemästänne tärkeästä työstä. Yhteiskuntamme tarvitsee erityisesti tässä ajassa yhteistyötä kaikilla sektoreilla, ei kahtia jakamista tai vihapuhetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowiec.

11.51 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies, arvoisa rouva ministeri, hyvät kansanedustajat! Hallituksessa valmistellaan siis ratkaisua, jolla arviolta noin 3 000:lle maassa laittomasti oleskelevalle turvapaikanhakijalle annettaisiin kertaratkaisulla oleskeluoikeus Suomeen. Tämä kysymys nousi vahvasti esiin tuossa debatissa, ja siihen liittyen esitettiin monia kysymyksiä. Monet näistä kysymyksistä jäivät, rouva ministeri, vastaustavaille. Siksi palaan tässäkin puheenvuorossa näihin kysymyksiin.

Suomi on eurooppalainen sivistys- ja oikeusvaltio, ja Suomi antaa kansainvälistä suojelua sen tarpeessa oleville kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Kuten tiedämme, esimerkiksi vuoden 2015 turvapaikanhakijoiden joukossa oli valtavasti sellaisia turvapaikanhakijoita, lähinnä Irakista, jotka suomalaisen oikeusjärjestyksen mukaan eivät olleet kansainvälisen suojelun tarpeessa. He hakivat turvapaikkaa, he saivat Maahanmuuttovirastosta kielteisen päätöksen, he saivat hallinto-oikeudesta kielteisen päätöksen ja tarvittaessa kor-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

keimmasta hallinto-oikeudesta kielteisen päätöksen. Sen jälkeen he hakivat uudelleen ja uudelleen ja uudelleen, ja monet näistä ovat edelleen Suomessa.

Tuhannet heidän maanmiehensä noudattivat suomalaisen oikeusjärjestyksen ratkaisuja ja poistuivat vapaaehtoisesti Suomesta takaisin kotimaahansa. Se ei varmasti ollut mukavaa; Suomi on maailman paras maa, ja verrattuna vaikkapa Irakiin on aivan selvää, että elämä Suomessa on kaikin tavoin parempaa ja turvallisempaa kuin Irakissa, noin yleisesti ottaen.

Nyt, arvoisa ministeri, te valmistelette ratkaisua, jossa ne turvapaikanhakijat, jotka eivät suostuneet poistumaan vaan jäivät laittomasti Suomeen, palkittaisiin tästä niskoittelusta sillä, että he saisivat laillisen oleskeluoikeuden Suomessa. Nyt puhutaan siis näistä henkilöistä.

Kysymys kuuluu: onko se teistä oikein, että tällä tavoin palkitaan heidät, jotka maanmiehistään poiketen eivät ole suostuneet noudattamaan suomalaisten tuomioistuinten ratkaisuja?

Toinen kysymys kuuluu: mitä meidän koko turvapaikkaprosessin mielekkyydelle merkitsisi se, että Suomeen saisivat viime kädessä jäädä sekä ne turvapaikanhakijat, jotka ovat kansainvälisen suojelun tarpeessa, että ne turvapaikanhakijat, jotka eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa vaan ovat etsimässä itselleen parempaa elämää Suomesta, mikä sinänsä on täysin ymmärrettävää ja inhimillistä mutta ei ole peruste kansainvälisen suojelun antamiseen?

Kolmas kysymys: Suomi on jo tänä päivänä vetovoimainen maa turvapaikanhakijoille. Se nähtiin syksyllä 2015, kun halki koko Euroopan tuhannet turvapaikanhakijat saapuivat tänne pohjan perukoille Suomeen. Mitä, ministeri, luulette, että Suomen vetovoimaisuudelle merkitsisi se, että leviäisi tieto, että viime kädessä jokainen tänne saakka päässyt saa kuitenkin jäädä maahan? Mitä se merkitsisi vetovoimatekijänä juuri niille turvapaikanhakijoille, jotka tietävät, että heillä ei ole mitään perustetta kansainvälisen suojelun saamiseen?

Edustaja Hopsu kiinnitti huomiota ilmapiiriin, joka maassamme on liittyen maahanmuuttoon. Tämä huoli on minustakin osin aiheellinen. Itse kyllä ajattelen, että tällaiset hankkeet, joita tällä hetkellä hallituksessa valmistellaan, huonontavat tätä ilmapiiriä näihin asioihin liittyen, eivät paranna.

Haluan vielä lopuksi sanoa, että yksilöllisen harkinnan perusteella sellaisille turvapaikanhakijoille, jotka ovat erittäin hyvin maahamme kotoutuneet, käyneet kouluja, opiskelleet kielen, päässeet työelämään, voidaan mielestäni myöntää oleskelulupa työnteon perusteella — kuten tällä hetkellä jo tehdäänkin.

Lopuksi, puhemies, sanon, että Afganistanin tilanteen muututtua oli mielestäni hyvä, että hallitus päätti nostaa kiintiöpakolaisten määrää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

11.56 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri! Pelastuspuolelle tarvitaan paljon henkilökuntaa, tarvitaan koulutusta, ja koko Suomen osalta tarvitaan todella paljon pelastajia; tuhansia, tuhansia ja tuhansia.

Itse kannan huolta myös tuosta Kuopion alueesta. Tulen Pohjois-Savosta, ja Kuopiossa on Pelastusopisto, jonka rahoituksesta olemme alueella olleet todella huolestuneita. Kuo-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

pion Pelastusopistossa koulutetaan pelastusalan henkilöitä. Koulutus on ollut siellä tehokasta, ja puitteet koulutuksen toteutumiseen Kuopiossa ovat erittäin hyvät.

Pelastajista on ollut pulaa, ja tarvitaan lisämäärärahaa koulutuksiin. Tein asiasta aikaisemmin, siis sisäministeri Maria Ohisalolle, kirjallisen kysymyksen, ja hän vastasi siihen. Hän kertoi, että hallitus esittää yhteensä 1,95 miljoonan lisämäärärahaa Pelastusopiston pelastajakoulutuksen lisäämiseen ja ruotsinkielisen pelastajakoulutuksen toteutumiseen. Tämä Pelastusopisto sijaitsee Kuopiossa, ja lisämäärärahaesityksessä 14. päivänä yhdeksätoista ei kuitenkaan ollut mainintaa, että tämä 1,95 miljoonaa olisi kohdistettu nimenomaan Kuopion Pelastusopistolle.

Lisämäärärahaehdotuksessa on mainittu, että pelastustoimelle ehdotetaan 350 000 euroa pelastajakoulutuksen lisäämiseen sekä 1,6 miljoonaa euroa ruotsinkielisen pelastajakursin järjestämiseen. Esityksessä ei ole eritelty erikseen, mihin kohteeseen itse kukin rahoitus menee, ja näin Kuopion alueella asuvana olisi ihan mielenkiintoista tietää, että miten tämä menee, ja olisi tärkeä tietää, paljonko tämä rahoituksen osuus sinne Kuopion suunnallekin on, ja miten tämä Kuopion Pelastusopiston jatkuva rahoitus tullaan järjestämään. Näihin haluaisin vastauksia.

Olen tehnyt tästä kyllä kirjallisen kysymyksen, tarkentavan kysymyksen, mutta sen vastaus taitaa olla nyt myöhässä. Ministeri ei ole vielä vastannut tuohon kysymykseen — tästä on yli kolme viikkoa, kun tämän kysymyksen tein — ja sen takia meidän alueen edustajat ovat tekemässä tähän tämmöistä esitystä, että mihinkä lisämäärärahaa nyt sitten kohdennettaisiin ihan reilusti: elikkä se 2,1 miljoonaa euroa tähän Pelastusopiston pelastajakoulutuksen lisäämiseen. Tästä haluaisin kuulla lisää. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström poissa. — Edustaja Kauma.

11.59 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Se, että hallitus nyt todella suunnittelee ainakin 3 000:n laittomasti maassa olevan turvapaikanhakijan laillistamista ja tässä prosessissa etenemistä, on mielestäni erittäin huolestuttavaa. Verrattuna muihin Pohjoismaihin ja moniin EU-maihin Suomi on jo nyt houkutteleva maa turvapaikanhakijoille — negatiivisessa mielessä. Me tarvitsemme tänne maahanmuuttajia töihin ja opiskelemaan ja rakentamaan tätä yhteiskuntaa, mutta on täysin kyseenalaista, kannattaako meidän kasvattaa mainettamme turvapaikanhakijoiden houkuttelijamaana. Olen erittäin huolestunut tästä tilanteesta, ja mielestäni edustaja Zyskowicz toi esiin juuri ne huolet, joita meillä kokoomuslaisilla on.

Mutta toisesta asiasta: haluan myös kiittää hallitusta toisaalta siitä, että poliisille nyt lisättiin nämä määrärahat, jotka siltä ensi vuodelta puuttuivat, ja toisaalta myöskin siitä, että olette kuunnelleet huolia liittyen tähän pelastusalan tilanteeseen. Nyt jos ajatellaan tätä sote-uudistusta esimerkiksi, niin ainoastaan 2 prosenttia sen tulevasta rahoituksesta osoitetaan pelastustoimelle, ja se on todella pieni osuus, kun ajatellaan, kuinka tärkeää työtä he tekevät. Kokoomushan lisäsi vaihtoehtobudjetissaan 3,75 miljoonaa euroa pelastajille. Me tarvitsemme tämän vuosikymmenen loppuun mennessä 2 500 pelastajaa lisää. Ja koska meillä on liian vähän heitä, niin se tarkoittaa käytännössä myös sitä, että käytännön työssä on entistä vanhempia ja osittain myöskin huonokuntoisempia pelastajia, ja sillä on oma vaikutuksensa tietysti heidän omaan elämäänsä mutta myöskin niihin tuloksiin, mitä pelastustoiminnassa voidaan saada.

Ja kolmantena asiana, arvoisa puhemies, nostaisin vielä tämän saman asian, minkä muun muassa edustaja Tolvanen ja edustaja Risikko nostivat, elikkä tämän nuorten väki-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

valtaisuuden ja jengitoiminnan lisääntymisen. Olemme huolestuttavasti Ruotsin tiellä, mutta myöskin siinä tilanteessa, että juuri nyt meillä olisi vielä mahdollisuus puuttua tähän, kun teemme oikeita toimenpiteitä. Arvoisa ministeri Mikkonen, kysyisinkin teiltä: miten olette varautuneet ensi vuoden budjetissa nimenomaan tähän jengiväkivallan vähentämiseen ja torjumiseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja nyt yleiskeskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin klo 12.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.52.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 26. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Vestman poissa. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.52 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Sisäministeriön hallinnonala kattaa valtion ensi vuoden budjetista 1,6 miljardia. Tällä summalla huolehditaan Suomen ja suomalaisten sisäisestä turvallisuudesta. Vielä muutama kuukausi sitten tämän pääluokan osalta näytti huomattavasti huonommalta, mutta onneksi tarpeelliset lisäykset resursseihin on nyt tehty. Vain siten voimme pitää huolta turvallisuusviranomaisten toimintakyvystä ja kansalaisten korkea luottamus heihin säilyä.

Valtiovarainvaliokunta aiheellisesti pitääkin välttämättömänä, että seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 23—26 arvioidaan koko hallinnonalan osalta määrärahojen turvaaminen pitkällä aikavälillä. Näin perustoimintaa ei jouduttaisi rahoittamaan toistuvasti kertaluonteisilla vuosittaisilla määrärahoilla.

Erityisesti poliisin määrärahat ja niiden riittämättömyys ovat puhuttaneet vuosittain, myös tänä vuonna, ja siksi onkin tärkeää, että valtioneuvoston asettama poliisihallinnon ulkopuolinen ryhmä selvittää poliisin määrärahan käyttöä ja riittävyyttä. Tämä selvitystyö on tärkeä, jotta saamme tietoa siitä, millaisia korjausliikkeitä meidän tulee tulevaisuudessa tehdä.

Poliisien määrän lisääminen 7 500 henkilötövuoteen vuoteen 23 mennessä pitää olla mahdollista, ja siitä pidetään kiinni. Henkilöstöresurssin ohella on tärkeää huolehtia poliisin varusteiden ja kaluston ylläpidosta ja kehittämisestä. Tälle vuodelle näihin onkin myönnetty 10 miljoonan euron lisäraha. Vajetta on kuitenkin edelleen esimerkiksi poliisi-autojen ja -veneiden osalta. Onkin tärkeää harkita valtiovarainvaliokunnan ehdottamaa budjettiteknistä keinoa eritellä budjetissa jatkossa vahvemmin henkilöstö-, kiinteistö-, ict- ja kalustomenot. Näin välttyttäisiin siltä, että muiden välttämättömien menojen puutteessa ei tätä vajetta korvattaisi henkilöstöön kohdistuvilla vähennyksillä.

Parhailaan muuttuva turvallisuustilanne muistuttaa meitä siitä, että rajaturvallisuudesta on pidettävä erityistä huolta. Rajavartiolaitoksen varautumisesta ja suorituskyvystä pitää huolehtia. Tältä osin on tärkeää, että myös Rajavartioston kalusto on kunnossa. Parhailaan onkin käynnissä mittava kaikkiaan 325 miljoonan euron hintainen kahden ulkovarti-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

olaivan hankinta. Tulevaisuudessa hankinnan aloitusta odottavat myös kaksi muutaman vuoden sisällä käyttöikänsä päähän tulevaa valvontalentokonetta.

Arvoisa puhemies! Pelastustoimen osalta huolta herättää, aivan samoin kuin niin monella muullakin alalla, kiihtyvä työntekijäpula. Pelkästään pelastustoimen toimintavalmiuden parantaminen ja varallaoloon liittyvät muutokset aiheuttavat noin tuhannen pelastajan lisätarpeen tulevan kymmenen vuoden aikana. Tähän tarpeeseen on välttämätöntä vastata pelastajakoulutuksen määrän kaksinkertaistamisella. Positiivista on, että kunnat ovat tänä vuonna lisänneet pelastustoimen rahoitusta noin 16 miljoonalla eurolla. Tällä kurotaan kiinni pelastustoimen rahoitusvajetta ennen hyvinvointialueiden perustamista.

Hätäkeskuslaitos on kamppaillut koko historiansa ajan henkilöstön riittävyyden ja koulutetun henkilöstön saatavuuden osalta. Hätäkeskuspäivystäjien määrää onkin lisätty. Tämä näkyy valmistuvien määrässä vuoden päästä. Hätäkeskuksen osalta on tärkeää jatkaa työtä henkilöstön kuormituksen vähentämiseksi. Hätäkeskuslaitos on keskeinen ja välttämätön toimija, jotta poliisin, pelastustoimen ja ambulanssin saatavuus taataan ja näin ollen ihmisten avunsaanti ja turvallisuus toteutuvat.

Maahanmuuton osalta on tärkeää, että Suomen pärjäämistä globaalissa osaajakilpailussa tuetaan päätöksenteon kautta. Siksi onkin tärkeää, että erityisosaajien ja kasvuyrittäjien oleskelulupahakemusten käsittelyaika on jatkossa enintään 14 vuorokautta. Uusien turva- paikkahakemusten määrä on ollut alhainen, mikä on osaltaan helpottanut vanhempien hakemusten ruuhkan purkua. Tulevaisuudessa on tärkeää, että Maahanmuuttoviraston pitkäjänteinen toiminta ja kehittäminen turvataisiin pysyvällä rahoituksella.

Loppuun voisi todeta, että nyt on ensi vuoden talousarvio kasassa, mutta monilta osin tarvitaan uudistuksia rahoituksen turvaamiseksi ja toiminnan kehittämistä siihen suuntaan, että toiminta voitaisiin varmistaa pitkäjänteisesti. Näin voidaan turvata sisäisen turvallisuuden toimijoiden työskentely. Valtiovarainvaliokunta esittikin monia hyviä ehdotuksia ratkaisuksi näihin haasteisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

20.57 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että hallitus on kiinnittänyt huomiota arjen turvallisuuden ja poliisien määrän kasvattamiseen. Myös Rajan toimintaedellytyksiä on huomioitu, ja se on tärkeää, sillä Raja tekee ennaltaehkäisevää työtä niin huumeidan kuin muitten luvattomien asioiden maahantuonnissa.

Myös pelastajien tuleva tarve on huomioitu tässä. Pelastajakoulutuksen vahvistamiseen ohjataan lähes 2 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Koulutettavien aloituspaikkamäärää nostetaan kertaluontoisesti 24 opiskelijalla. Ruotsinkielisen pelastajahenkilöstömäärän turvaamiseksi järjestetään vuonna 22 alkava ruotsinkielinen 30 opiskelupaikan pelastajakurssi. Ruotsinkielinen kurssi toteutetaan Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston järjestämänä alueellisena kurssina yhteistyössä toisen alueellisen pelastuslaitoksen kanssa. Pelastajakoulutuksen lisäyksessä turvataan palvelualueiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua koko maassa.

Myös pakolaiskiintiön nostaminen kuvaa hallituksen haluaa parantaa arjen turvallisuutta. Sitä lisätään jonkun verran.

Merkittävä teko on, että oikeusprosessin ketjut saavat vahvistusta. Se on erittäin hyvä asia. Hallitus lisää syyteharkinnan ja tuomioistuimen toiminnan vahvistamiseksi 3 miljoonaa euroa, jotta käsittelyaikoja saataisiin lyhyemmiksi. On hyvä, että tutkinnan ja oikeus-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

toiminnan sujuvuuteen satsataan. Se on myös yksilön oikeusturvan kannalta hyvä asia, ettei päätöksiä tarvitse odottaa vuosikausia.

Arvoisa puhemies! Tähän poliisivoimien riittävyyteen liittyen haluan tuoda esille vielä yhden poliisihallintoon liittyvän asian. Hallintovaliokunta kuuli myös hallintotieteiden lisensiaatti Heikki Mansikka-ahoa, joka on tutkinut väitöskirjaansa varten poliisihallinnon toimia ja tehtyjä kehitystoimenpiteitä. Väitöstyö selvitti hallintorakennemuutoksen vaikutukset kansalaisten saamien palveluiden kehitykseen. Tutkimuksessa arvioitiin toimintojen keskittämisen ja organisaation alueellisen koon kasvattamisen vaikutuksia poliisitoiminnan tehokkuuteen, resursseihin ja palvelukykyyn. Tutkimuksen kokonaisarvion mukaan rakennemuutokset ovat merkinneet kansalaisille yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden tilan heikkenemistä, joka näkyy etenkin maakuntien ja pääkaupunkiseudun ulkopuolisella alueella turvallisuustyhjiönä — tämä siitäkkin huolimatta, että tarvittavia määrärahoja on lisätty useissa talousarvioissa. Yksi hänen viesteistään oli, että Poliisihallitus käyttää rahaa 7,8 miljoonaa euroa yli säästötavoitteen, mikä tarkoittaa sitä, että poliisihallinto syö yli 100 poliisin palkkarahat hallintoonsa.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että myös tarkastusvaliokunta ottaisi poliisihallinnon rakenteen tarkastuksen alle, jotta siitä saataisiin joku selvyys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi poissa. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

21.01 Johannes Yrttiaho vas: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pelastustoimen operatiivisen henkilöstön ja sijaisten riittävyys herättää huolta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen toimeenpanon kynnyksellä. Useilla alueilla ympäri Suomen kärsitään pelastushenkilöpulasta eikä virkoihin ja sijaisuuksiin ole riittävästi hakijoita. Resursivajeen arvioidaan olevan yli 80 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä.

Osaajapulaa takia pelastuslaitokset joutuvat käyttämään pelastus- ja sijaistehtävissä yhä enemmän sopimuspalokuntalaisia sekä alan opiskelijoita. Sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa pelastustoimea, mutta niihin ei tietenkään voida nojata pelastushenkilökunnan paikkaamiseksi.

Vaikka pelastuslaitoksilla olisikin resursseja palkata henkilöstöä, ei hakijoita ole yrityksistä huolimatta ilmoittautunut avoimiin tehtäviin. Hakijapulaa keskeinen syy on nykyinen koulutustilanne: aloituspaikkoja on yksinkertaisesti liian vähän. Pelastusalan ammattiliitto SPAL on korostanut myös alan vetovoiman eli henkilöstön kilpailukykyisen palkkauksen, työhyvinvoinnin ja turvallisuutta edistävien työolosuhteiden merkitystä.

Alan henkilöstön eläköitymisen ja varallaoloon liittyvien työaikamuutosten paikkaamiseksi vuoteen 2030 mennessä on tarve 2 500 uudelle pelastajalle. Kuopion Pelastusopistolta ja Helsingin Pelastuskoulusta valmistuu kuitenkin nykyisillä aloituspaikoilla vain noin 1 500 pelastajaa vuoteen 2030 mennessä. Puuttumaan jäisi siis noin 1 000 pelastusalan ammattilaista. SPALin mukaan myös Häätäkeskuksen toimintavarmuutta heikentää ratkaisevasti noin 40 häätäkeskuspäivystäjän jatkuva vaje.

Sisäministeriö on asettanut uudistamishankkeen, jossa on tarkoitus valmistella tarkistukset pelastustoimen ja häätäkeskustoiminnan valtakunnalliseen koulutusjärjestelmään, koulutusohjelmiin, tutkintoihin sekä rahoitukseen. Tavoitteena on uudistaa pelastustoimen ja häätäkeskustoiminnan koulutusjärjestelmä vastaamaan kansallisia tarpeita ja toimintaympäristön muutoksia sekä arvioida pelastustoimen ja häätäkeskustoiminnan tulevaisuu-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

den henkilöstötarpeet. Uudistamishanke päättyy vuoden 22 lopussa, ja uusi koulutusjärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuosien 23—24 aikana.

Pelastusalojen ammattilaiset ovat pelastustoiminnan perusta. Pelastustoimi on arjen turvallisuuden kannalta kriittinen tekijä, jonka toimintavalmiudesta on huolehdittava. Mikäli pelastusalan ammattilaisten riittävää määrää ei saada turvattua, on kansalaisten avunsaanti vaarassa hidastua ja turvallisuus heikentyä. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan resurssit ja ammattilaisten kilpailukykyinen palkkaus sekä hyvät työolosuhteet on turvattava. Koulutusuudistuksessa tulee taata riittävät aloituspaikat ja osoittaa riittävä rahoitus, jotta osaajavaje saadaan korjattua. — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

21.05 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön pääluokan yhteydessä on ollut esillä selvitys oleskeluluvan myöntämisestä laittomasti Suomessa oleville vuosina 2015 ja 2016 tai aiemmin saapuneille turvapaikanhakijoille. Vihreät voivat omissa puolueohjelmissaan selvittää vaikka maailman tappiin tällaisia asioita, mutta sanon nyt suoraan: Tällä selvityksellä ministeri Mikkonen haaskaa johtamansa sisäministeriön voimavaroja. Tätä asiaa käsiteltiin jo hallitusneuvotteluissa, ja siellä se tuli hylätyksi. Tarpeettoman, hallitusohjelman vastaisen selvittämisen sijasta sisäministeriö voisikin keskittyä hallitusohjelman toteuttamiseen. Tämä hallitusohjelman vastainen asia ei tule hallituksen toimesta missään oloissa etenemään. Toistan: tämä hallitusohjelman vastainen asia ei tule hallituksen toimesta missään oloissa etenemään. Ministeri Mikkosen ja vihreiden linja ei ole yhtä kuin hallituksen linja.

Arvoisa puhemies! On käsittämätöntä, että selvityksen tekemistä on edelleen jatkettu, vaikka SDP:n ja keskustan hallintovaliokuntaryhmät yksiselitteisesti tyrmäsivät tämän selvityksen jo aikaisemmin. [Eduskunnasta: Rahan haaskausta!] Toivon ministeri Mikkosen ja sisäministeriön nyt viimein ymmärtävän, mitä kello on lyönyt.

Arvoisa puhemies! Turvapaikkapolitiikka perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja Suomen omaan lainsäädäntöön. Jos lainsäädäntöä muutettaisiin niin, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut henkilö saisikin oleskeluoikeuden, romuttaisi se koko maahanmuutto- ja turvapaikkalainsäädännön. Mikäli turvapaikanhakijalle ei myönnetä turvapaikkaa, pitää hänet palauttaa nopeasti ja tehokkaasti. [Petri Huru: Juuri niin!] Tilanne ei missään tapauksessa saa muodostua sellaiseksi, jossa järjestelmä kannustaa oleskelemaan laittomasti Suomessa. Turvapaikan tarpeessa oleville pitää tietenkin tarjota suojaa ja turvapaikka, mutta Suomesta ei saa tehdä houkuttelevaa paikkaa sellaisille henkilöille, jotka pyrkivät väärinkäyttämään turvapaikkajärjestelmäämme.

Tästä sisäministeriön selvityksestä esitettiin aamupäivän keskustelussa ministeri Mikkoselle useita selkeitä kysymyksiä. Ministeri ei kuitenkaan antanut näihin kysymyksiin selkeitä vastauksia. Tämä asia jäi häiritsemään minua. Minulla ja keskustalla on tähän kysymykseen kuitenkin aivan selvä kanta: Ministeri Mikkonen, heittäkää tämä selvitys nyt vihdoinkin roskakoriin. Tämä ei ole enää pyyntö.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra poissa. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

21.08 Petri Huru ps: Kiitos, herra puhemies! Pelastustoimen uudistuksen yhteydessä on sisäministeriön mukaan tunnistettu nykyisessä järjestelmässä oleva pelastustoimen rahoitusvaje, joka on viimeisimmän arvion mukaan yli 80 miljoonaa euroa. Tämän vajeen lisäksi pelastustoimen palvelutasopuutteet ja varallaolajärjestelmän muutostarpeet ovat tuomassa kustannuksiin nousupaineita. Kuitenkin samaan aikaan maakunnista on tullut tietoa, joiden mukaan säästöjen saamiseksi ollaan esittämässä leikkauksia palvelutasoon ja asemaverkostoon, eli henkilöstöä ja paloasemia ollaan vähentämässä.

Pelastustoimea valvova aluehallintovirasto on antanut eri puolilla Suomea pelastustoimelle määräyksiä toiminnan ja palvelutason järjestämisestä säästöjen mukaisesti. Kun rahoitusvajeen lisäksi on tunnistettu pelastusalalla jopa 2 500 uuden palomiehen tarve vuoteen 2030 mennessä, tulee koulutuksen rahoitus turvata niin Kuopiossa kuin Helsingissä. Jotta alalle saadaan tulevaisuudessa riittävästi kelpoisia hakijoita, tulee sen houkuttelevuutta lisätä, ja tätä eduskunta voi osaltaan parantaa esimerkiksi tarkastelemalla uudelleen palomiesten nykyistä eläkeikää alaspäin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sisäministerin kertomana nämä pelastusalan puutteet tiedostanut. Hallituksen tällä hetkellä pelastustoimelle osoittamat lisäbudjetoinnit ovat kuitenkin vain roposia todelliseen tarpeeseen verrattuna. Olisikin puutteiden toteuttamisen sijaan lisäksi tärkeää kertoa, mitä hallitus tekee asian korjaamiseksi. Aikooko hallitus turvata pelastustoimelle riittävän rahoituksen sekä varmistaa jatkossakin säästöisin, että henkilöstöä on riittävästi tehtävien suorittamiseksi turvallisesti ja että apua annetaan määräaikaisten puitteissa? Ja onko hallitus osaltaan valmis edistämään alan houkuttelevuutta esimerkiksi nykyistä eläkeikää alentamalla? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

21.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen suunnitelma myöntää oleskelulupa kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille on kyllä tietysti erittäin huolestuttava. Tästä päivällä jo käytiin keskustelua. Tämähän käytännössä tarkoittaa, että laittomasta maassaolosta tehtäisiin tietyllä tavalla laillista, ja tämä hallituksen suunnitelma kyllä murentaisi koko turvapaikkajärjestelmän perustan. Jos henkilöt ovat lainvastaisesti kieltäytyneet poistumasta maasta saatuaan kielteisen päätöksen, he saisivat tietyllä tavalla vähän kuin palkintona tästä oleskeluluvan, ja tuntuu erikoiselta, että hallitus tämän tyyppistä valmistelua sisäministeri Krista Mikkosen johdolla tekee.

Täällä on käyty hyvää keskustelua palo- ja pelastustoimen tilanteesta. Jos ensin totean, että kiitän hallitusta siitä, että hallitus päätti kovan julkisen paineen ja opposition antaman paineen myötä perua poliisille suunnitellut rajut leikkaukset. Kiitos siitä, että siinä kuunneltiin turvallisuusalan huolta mutta myös ihmisten huolta ja nämä leikkaukset päätettiin perua. Samaa ei ole tapahtunut täällä palo- ja pelastuspuolella. Tämä rahoitusvaje on merkittävä. Se on tullut tässä esille niin hallituspuolueiden, vasemman reunan edustajilta kuin opposition, oikean reunankin edustajilta. Tämä huoli on kyllä yhteinen täällä eduskunnassa, ja tähän pitäisi kyllä Marinin hallituksen vastata.

Meillä on noin 1 000—2 000 pelastajan vaje hyvin nopeasti ja määrärahoissa erittäin iso vaje, ja on kohtuutonta edetä kohti aluehallintoa ilman, että näille aluehallinnoille annetaan mahdollisuus ja resurssit vastata tästä palo- ja pelastustoimesta. Tässä on nyt tulossa se tilanne, että aluehallinnot joutuvat tekemään valinnan, hoidetaanko syöpäpotilaita vai laitetaanko paloautoja liikkeelle, ja tämä on täysin kohtuuton tilanne. Jos rahoitus ei ole

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

kunnossa, silloin jommastakummasta joudutaan tinkimään. Nyt hallituksen pitää nopeasti tuoda ratkaisu siihen, millä tavalla palo- ja pelastustoimi saadaan toimimaan.

Lopuksi nostan esille myös tämän sopimuspalokuntien tärkeän roolin. Se on minun mielestäni tärkeä rooli ammattipalokuntien rinnalla. Sitä voisi jopa verrata siihen, että puhutaan, että meillä on reserviläisarmeija... [Puhemies koputtaa] — Tulen, puhemies, hetkeksi sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Tätä sopimuspalokuntien roolia voisi minun mielestäni verrata tietyllä tavalla maanpuolustuksen reserviläisarmeijaan. Se luo sellaisen tietyn vankan perustan tälle järjestelmälle ja turvaa sitä, että kokonaisuus on toimiva ja joka puolella Suomea, niin maaseudulla kuin pitkien etäisyyksienkin päässä, näitä palveluita on saavutettavissa. Siksi sopimuspalokuntien asema pitää turvata myös tulevaisuudessa ammattipalokuntien rinnalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

21.15 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Kettunen varmasti vastaakin näihin kysymyksiin, kun viime päivinä on paljon puhuttanut tämä muukalaispassien jakaminen näille, joilla ei ole oikeutta olla Suomessa, ei ole turvapaikkaa tai jotka eivät ole saaneet oleskelulupaa.

Lainaan tässä iltapäivälehteä: ”Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan on kirjat tu, että ’ehkäistään ja torjutaan paperittomuutta laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä’ ja ’hallitus kehittää lainsäädäntöä ja soveltamiskäytäntöä sen edistämiseksi, että työllistyneet kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet voivat nykyistä joustavammin saada oleskeluluvan työn perusteella’.” Kyllä minä hämmästelen tätä, jos aiotaan romuttaa suomalainen turvapaikkapolitiikka tällaisilla säännöillä elikkä sen hallitusohjelman kirjauksilla, johonka keskustakin on yhtynyt, ja muutetaan se niin, että niille henkilöille aletaan kirjaamaan muukalaispasseja ja annetaan niiden olla Suomessa.

Ministeri Haavisto sanoi tuossa jokin aika sitten, että Euroopan unionilla on palautussopimus muun muassa Irakiin ja sinne voidaan palauttaa vapaaehtoisen paluun kautta tai rikollisen toiminnan kautta. Mielestäni sellainen henkilö, joka Suomessa on luvatta, ilman oikeutta olla Suomessa, on rikollinen ja hänet tulee jo sillä perusteella palauttaa sinne sen EU:n sopimuksen turvin. Ei siinä ole kirjattu missään, kuinka vakava se rikos pitää olla.

Tämä on aivan käsittämätöntä. Tämä ei ole ehkä fiksua sanaa, mutta tämä ylittää kaikki huumorilehdet, mitä on vuosikymmeniä sitten julkaistu. Tämä on niin absurdi asia, että romutettaisiin Suomessa oleva turvapaikkalaki tällaisilla älyttömyyksillä. Ihmettelen sitä, että keskustapuoluekin, joka on sanonut, että he vastustavat tätä, silti edelleen sallii tällaisen sisäministeriöltä ja ministeri Mikkoselta. Jos suoraan sanon vielä, niin aivan hävettää niiden sisäministeriön työntekijöiden puolesta, jotka tällaisia asioita esittävät. Jos he eivät itse ymmärrä, mitä he ovat tekemässä, niin kyllä täältä jonkun pitäisi nyt sanoa, että lopettavat tällaisen pelleilyn ja leikkimisen. — Anteeksi ja kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

21.19 Matti Semi vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun äsken puhuttiin pelastuslaitoksen tilanteesta ja tulevaisuuden tarpeista, niin vuoteen 2030 mennessä eläköityviä pelastajia on noin tuhannen henkeä. Sitten tämä korkeimman hallinto-oikeuden päätös, mikä muutti pe-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

lastajien varallaoloajan ylityöksi, aiheuttaa sen, että sinne tuli 1 500 pelastajan tarve kaiken kaikkiaan.

Edustaja Heinonen otti esille myös vapaaehtoisen sopimuspalokunnan merkityksen Suomen pelastuslaitoksessa ja sen tehtävissä. Sitä kuvaa erittäin hyvin esimerkiksi viime kesänä ollut Kalajoen tulipalo. Siinä 90-prosenttia oli vapaaehtoisia sopimuspalokunnan jäseniä, jotka olivat siellä töissä ja estämässä tulipalon leviämistä ja sammuttamassa sitä. Se on erittäin merkittävä voimavara suomalaisessa pelastustoiminnassa. Hallintovaliokuntakin on antanut mietinnön siitä, että sen tarve on todella suuri.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

21.20 Hanna Huttunen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt kyllä täytyy muutamalle kollegalle tässä kommentoida, että olevinaan äsken pidin sellaisen puheen, missä selko-suomella kerroin, mitä mieltä keskustan eduskuntaryhmä on tästä ministeri Mikkosen selvityksestä. Sanoin puheessani, että on käsittämätöntä, että selvityksen tekemistä on edelleen jatkettu, vaikka SDP:n ja keskustan hallintovaliokuntaryhmät yksiselitteisesti tyrmäsivät selvityksen jo aikaisemmin. Me emme ole tällaista hyväksyneet. Ei ole sellaista hallituksen selvitystä, mikä olisi hyväksytty. Ja tämän lisäksi totesin, että asiaa käsiteltiin hallitusneuvotteluissa, ja se tuli sielläkin hylätyksi. Ei ole hallitusohjelmassakaan tällaista selvitystä, joten, edustaja Mäenpää, keskusta ei kyllä tällaiseen ole missään nimessä suostunut. Myös edustaja Heinonen puhui hallituksen selvityksestä. Sanon nyt, en tiedä monennenko kerran: Tällaista hallituksen selvitystä ei ole. Keskusta ei ole sitä hyväksynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen. — Totean vain, että meillä on sisäasiainministeriön hallinnonalan budjetti käsittelyssä täällä.

21.21 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Juurikin näin. — Kiitoksia edustaja Huttuselle, että tulitte vielä selventämään. Käytitte todella hyvän ja ansiokkaan puheenvuoron tuolta pöntöstä, ja nyt vielä edustaja Mäenpäälle tuli selvennyksenä tämä tilanne. Haluan siihen vielä sen verran kommentoida, että tosiaan jos tämä meidän turvapaikkajärjestelmä nytten romuttuu tai se romutettaisiin tällaisien esityksien mukaisesti, niin mielestäni edustaja Tolvanen käytti tänään aiemmin hyvän puheenvuoron, että sitten kaikki tällainen turvapaikkatutkintakin voidaan lopulta lopettaa ja päästää kaikki sitten tähän maahan.

Puhemies! Puhutaan myös maahanmuutosta työperäisen maahanmuuton osalta: Työn perässä tähän maahan muuttaa monia ihmisiä, joka vuosi on muuttanut monien vuosien aikana, ja heidän osaltaan sitten tämä oleskelulupakäsittely on ruuhkautunut, eli työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyn osalta. Tähän kyllä toivottaisiin, että tätä sumaa saataisiin purettua ja että sinne löytyy tekijöitä käsittelemään, työperäisen maahanmuuton käsittelyhakemusten osalta.

Harmittaa, puhemies, se, että vaikka tällä hallinnonalalla on muitakin tärkeitä asioita, ne meinaavat tässä illan aikana hukkua tähän perussuomalaisten maahanmuuttopoliittiseen keskusteluun. Poliiseista on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja. Nyt poliisin määrärahat, mitkä on nyt saatu lisättyä vihdoin ja viimein, ohjataan hallitusohjelman mukaisesti siten, että voimavarat kohdennetaan poliisin operatiiviseen toimintaan. Määrärahat kohdennetaan niin, että poliisin läsnäolo ja näkyvyys turvataan etenkin niillä alueilla, missä on hei-

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

kompi palvelutaso, kuten harvaan asutuilla alueilla. Täytyy kainuulaisena kansanedustajana kyllä siitä kiittää, että vihdoinkin siellä harvaan asutulla maaseudulla Kainuussa, pitkien välimatkojen päässä poliisia tullaan näkemään näitten toimenpiteitten mukaisesti sitten vielä vähän enemmän.

Harmittaa myös, puhemies, että Rajavartiolaitoksesta ei tähän aikaan illasta enää puhuta, miten hyviä lisäyksiä ja kohdennuksia ollaan saatu tärkeään toimintaan, rajojemme vartioitten tekemisen turvaamiseen. Sinne on kalustohankintoja saatu aikaiseksi, ja pidetään huoli siitä, että rajojemme vartijat saavat asianmukaisen toimintaympäristön tekemässään kovassa työssä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

21.24 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Semi piti ansiokkaan puheen pelastustoimeen liittyen ja mainitsi Kalajoen paloon liittyen siellä olleen 90 prosenttia sammutusvahvuudesta sopimuspalokuntalaisia. Tämä pitää paikkansa, ja se johtuu pitkälti siitä, että päätoimisen palohenkilöstön minimivahvuudet palvelutasopäätöksissä on ajettu niin alas, että heitä ei pysty lähettämään, koska jos heitä lähetettäisiin isossa määrin muihin maakuntiin, niin silloin sen alueen oma pelastustoimi ja se työvuorokierto häiriintyisivät. Ja tämä on yksi, mitä myös täytyisi tulevilla hyvinvointialueilla huomioda, että niin päätoimisten vahvuudet ovat riittävät kuin myös sopimuspalokuntalaisten toimintaedellytykset ja resurssit, jotta pelastustoimi voidaan turvata koko maassa.

Sopimuspalokunta on äärettömän tärkeä osa koko pelastustointia ja nimenomaan harva-alueilla, missä ei ole taloudellisesti kannattavaa järjestää päätoimista pelastustointia, eli järjestelmät tukevat toisiaan, kumpikaan ei korvaa toistaan vaan ne täydentävät toisiaan. Tämä on jatkossakin oikea malli, mutta hyvinvointialueilla on tärkeää todellakin turvata riittävät resurssit ja rahoitus, jotta tämä toiminta voi jatkua, koska nyt tilanne on monilta osin se, että tosiaan vahvuudet ovat pieniä, aluehallintovirastot ovat tästä antaneet moitteita, velvoittaneet pelastuslaitoksia korjaamaan tilanteen. Omassa maakunnassani Satakunnassa pelastusjohtajan esityksestä esitettiin leikkauksia pelastustoimeen. Ne näyttävät onneksi nyt peruuntuvan paikallisen päätöksenteon johdosta, mutta tilanne on vakava, ja toivottavasti niin tämä sali kuin tulevat aluevaltuustot ja -valtuutetut pitävät pelastustoimesta huolta.

Täällä on monessa puheessa todettu se, että poliisin määrärahat on jo saatu pitkälti korjattua ja ne tulisi sisällyttää budjetteihin. Näin tulisi tapahtua myös pelastustoimen osalta. Se on kuitenkin kunnallista toimintaa. Jatkossa tulisikin ehkä selvittää se, pitäisikö pelastustoimi siirtää isommille alueille, tiivistää hallintoa, millä turvattaisiin nykyinen asema-verkosto ja palvelutaso. Lisäksi tulisi myös selvittää se, onko syytä siirtää myös pelastustoimi valtion toimeksi jatkossa, jolloin sisäisestä turvallisuudesta vastaavat toimijat olisivat saman ministeriön alla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

21.27 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Huttuselle haluaisin ihan lukea tätä Iltalehden tulkintaa, jossa sanotaan: ”Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan on kirjattu, että ’ehkäistään ja torjutaan paperittomuutta laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä’. Hallitusohjelman tavoitteiden pohjalta sisäministeriö asetti hankkeen, jossa selvitetään

Budjetin alikohta PTK 152/2021 vp

luvatta maassa olevien henkilöiden tilannetta ja ratkaisuja. Hankkeessa tehdään kaksi selvitystä. Näistä toinen pohjautuu suoraan hallitusohjelman kirjaukseen ja selvittää lakimuu-
tosta, joka mahdollistaisi oleskeluluvan ja muukalaispassin myöntämisen kielteisen pää-
töksen saaneelle turvapaikanhakijalle, joka on työllistynyt.”

Tämä on hallitusohjelman mukaisesti ainakin tämän uutisen mukaan. Minulla on halli-
tusohjelma tuolla omassa työhuoneessani, mutta en epäile, että Iltalehti mistään seinästä
tätä juttua on repinyt. Tämä on ehkä sellaista vähän tulkinnallista asiaa, ja ehkä Mikkonen
ja sisäministeriö ja Mikkosen edeltäjä ovat tämän asian saaneet maalattua tähän kuosiin
siellä ministeriössä, mutta kyllä nyt ihmettelen sitä, että te muut hallituspuolueet ette saa
tätä asiaa pysäytettyä. Kyllä se olisi niin kuin ryhdikästä, että edustaja Kettunenkin löisi
nyrkin pöytään ja sanoisi, että tämä ei vetele.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt pyydän, että keskustellaan tästä tämän il-
lan aiheesta eli tällä hetkellä sisäministeriön hallinnonalan budjettiesityksestä tai budjetti-
mietinnöstä. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.29 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Edustaja Huttunen toi kes-
kustan kannan tähän asiaan selväksi. Minun ei tarvitse tänä iltana lyödä nyrkkiä pöytään tä-
män asian osalta, koska tämä on niin vissi ja selvä asia. Seison edustaja Huttusen puheitten
takana, jotka ovat myös keskustan linja. Minun mielestäni tästä ei tarvitse enää tänä iltana
käydä keskustelua.

Tärkeintä on se — kun puhutaan sisäisestä turvallisuudesta — että poliisien resurssit tur-
vataan. Poliisin toimintamenoihin esitetään nyt 808 miljoonaa euroa. Se on lisäystä tähän
vuoteen verrattuna 8,6 miljoonaa euroa. [Timo Heinosen välihuuto] Kiitoksia sille viisau-
delle, että nämä lisäykset nyt tulevat! [Juha Mäenpää: Oppositio vaatii!] Pidetään huoli sii-
tä, että poliisi näkyy myös harvaan asutulla maaseudulla. Pidetään huoli siitä, että resurssit
löytyvät myös niihinkin toimintoihin, joilla ennaltaehkäistään harmaata taloutta, että ve-
roeurolot jäävät tähän maahan eivätkä häviä Caymansaarien aallokkoihin.

Mutta, puhemies, myös tämän vuoden neljännessä lisätalousarviossa poliisille myönnet-
tiin 32,4 miljoonaa euroa, mikä on minun mielestäni todella hyvä asia, ja myös valtiova-
rainvaliokunta on tuonut esille sen, että pitää näitä lisäyksiä tarpeellisina. Valiokunta myös
toteaa, että ne kohentavat huomattavasti poliisin rahoitustilannetta vuonna 2022.

Valiokunta on myös painottanut samalla, että pysyvien perustehtävien rahoituksen tulee
sisältyä valtiontalouden kehyksiin, että kehyksissä on pysyttävä. Myös rahoituksen vaikut-
tavuus on parempi, jos se voidaan ottaa huomioon strategisessa pitkän aikavälin suunnitte-
lussa. Tähän myös valtioneuvosto on puuttunut elikkä on asettanut viime kuun ensimmäi-
senä päivänä, 1. päivänä marraskuuta, poliisihallinnon ulkopuolisen ryhmän selvittämään
nopealla aikataululla poliisin määrärahan käyttöä ja määrärahan riittävyyteen liittyviä te-
kijöitä. Selvityksen on tarkoitus valmistua jo ensi kuun, elikkä tammikuun 2022, loppuun
mennessä. Mielenkiinnolla jään odottamaan tämän selvitystyöryhmän loppuraporttia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.